Nr. 292 — Rok 5. Dziś 8 stron Cena 15 groszy

GŁOS POMORSKI

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji 2,50 Zł, w agenturach miejscowych miesięcznie 2,55 Zł, przez pocztę przy zamówieniu przez ekspedycję naszą 2,76 Zł., wprost na poczcie lub u listowego kwartalnie 8,58 Zł, miesięcznie 2,86 Zł, dla W. M Gdanska 2,50 Guld. Gd. — pod opaską w Polsce 4,20 Zł do Gdańska 4,45 Guld. Gd., do Francji 15 fr. (z wysyłką co drugi dzień 13 fr.) do Anglji 5 shil., do Stan Ziedn. 80 cent. W razie nieprzewidzianych wypadków, jak strajki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów lub zwrotu prenumeraty.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy Grudziądz, Bank Związku Spó ek Zarobkowych, Danziger Privat-Aktienbank, Gdańsk i Grudziądz, Bank Polski Grudziądz. Konto czeków: Gdańsk nr. 2980 Konto pocztowe Kasa Oszczędności, Oddział w Poznaniu nr. 201193. Miejsce płatności i wykonania Grudziądz.

Ogłoszenia z Polski. Wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 12 groszy w dziale reklamowym na stronie 1-3 łam. przed tekstem 90 gr, wsród tekstu 50 gr, za tekstem 40 groszy dla Wolnego Miasta Gdańska wiersz m/m 8-łam w dziale ogłoszeniowym 0,12 Guld Gd.. wiersz m/m 3-łam. przed tekstem 0,90 Guld Gd., wsród tekstu 0,50 Guld. Gd., za tekstem 0,40 Guld. Gd., dla Niemiec dochodzi 50% nadwyżki, dla reszty zagranicy 100% nadwyżki. Za tłómaczenia 20 procent nadwyżki. -- Rachunki są natychmiast płatne. — Administracja nie przejmuje odpowiedzialności za terminowe umieszczenia ogłoszeń.

Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem.
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południe.

Redakcja i Administracja Grobiowa 27 29. | **Grudziądz,** czwartek, dnia 17-go grudnia 1925. | Telefon nr. **50, 51 i 66.**

Ciemne siły

PRZECIWKO PRZYSZŁOŚCI POLSKI I EUROPY.

W onegdajszym artykule mówiąc o rozbrojeniu, zaznaczyliśmy, iż tej sprawy nie można sprowadzać do jedynie anglo-francuskiego sporu, ale że są tu w grze inne. potężne, choć zakulisowe czynniki, które interesy często tylko pozorne poszczególnych państw wysuwają po to, aby za nimi jako za parawanem przymycić interes swój własny.

Te zakulisowe wpływy, co tak przemożnie a fatalnie na przebieg wojny i na wyniki jej oddziaływały — to masonerja. A ten interes, który starannie przed światłem dziennem kryje i podstępnie mu pod różnemi pretekstami toruje drogę — to wyzysk wszystkich chrześcijańskich, aryjskich narodów na rzecz semitów oraz tych jednostek i grup bezwyznaniowych i narodowo obojętnych, którym jako „ideały" tylko złoto, użycie i władza nad innymi przyświeca.

Masonerja, politycy i finansiści żydowscy, opierając się na pomocy. jaką im przeważnie nieświadomie dają socjaliści i ich przyjaciele polityczni. dążą zwykle do kłócenia wszystkich narodów i warstw społecznych, aby na tej walce czy to w czasie wojny czy podczas pokoju uprawiać najpotworniejszą spekulację, która tylko z rabunkiem podpalaczów podczas pożarów. z „pracą" rzezimieszków, szakali. z działalnością. rozmnażaniem się czyhającego na bezbronne, osłabione organizmy robactwa, pasorzytów. mikrobów — porównaną być może.

Środkami pognebiania. niszczenia wszystkich ludów, czynienia z nich mierzwy pod faktyczny czy rzekomy rozkwit „ludu wybranego" lub „Herrenvolku" były krwawe wojny. następnie socjalizm i komunizm a wreszcie teror finansowy.

Ten ostatni kolejno zastosowywany jest to do Polski to do Francji a niekiedy równocześnie. Wprawdzie ataki na złotego i franka następują zwykle wtedy. kiedy jest sytuacja dla tej napaści korzystna. kiedy stan gospodarki jest ujemny i słaby. Ale sedno rzeczy w tem tkwi przecież. że spadek naszej lub francuskiej waluty nie jest prostym wynikiem stosunków gospodarczych, lecz iż w związku z nimi odbywa się planowa i zaciekła ofenzywa.

Dlaczego ostrze jej zwraca się przedewszystkiem przeciwko Francji i Polsce?

Odpowiedź łatwa: Francja obroniła Europę przed hegemonją niemiecką. przed jeszcze wiekszem niż było zniszczeniem świata w czasie burzy wojennej: Polska odparła najazd czerwony na siebie i całość kontynentu europejskiego.

Stąd zemsta podpalaczów za obrócenie w niwecz wielkich perspektów czarnej mafji na sute obłowienie się na większej niż dotąd ruinie państw i narodów europejskich

Specjalna ku Francji i Polsce nienawiść ma swe źródła jeszcze w czem innem a mianowicie w tem, że podczas wojny zaczęła się pierwsza religijnie odradzać, a druga po wojnie pośpieszyła zawrzeć Konkordat ze Stolica Apostolska

Tego ani nam ani sojusznikom naszym masonerja przebaczyć nie może i czepia się każdej okazji, wszystkich środków, aby szerzyć zamęt i niepokój. utrudniać każde przedsięwziecie i Warszawie i Paryżowi.

Dalecy jesteśmy od tego, aby opinję publiczną wzburzać przeciwko wszystkim w czambuł i Żydom i Niemcom, wiemy przecież. iż wśród jednch i drugich są też ludzie. Trzeba jednak w imię prawdy zaznaczyć, iż z jednego i drugiego środowiska wychodzi najwięcej złoczyńców. i że ich łajdactwa nietylko ze strony danych społeczeństw nie spotykają się z potępieniem, ale często znajduja obronę i poparcie

Ze środowiska żydowskiego rekrutuje się przecież najliczniejsza falanga apostołów i przewódców, agentów komunizmu i propagandy antypolskiej i antyfrancuskiej, największa ilość tych rekinów finansowych, którzy na spadek franka i złotego spekulują.

Te same żydki, które w Gdańsku podstawiają nogę złotemu. lecą jak stado kruków do Francji, abytam z kolei spekulować na franku.

I z żydami i z Niemcami chcielibyśmy żyć w zgodzie ale oni właśnie ją nam wszędzie i zawsze utrudniają. O ile gra pierwszych jest podstępniejsza, o tyle taktyka drugich głupsza. Klasycznym tej głupoty przykładem jest Gdańsk, który na walce z Polska dorobił się finansowych suchot Pozatem nie zauważyli zacietrzewieni gdańszczanie (Niemcy) że na walce dwóch, skorzystał trzeci: semici. którzy chcą wolne miasto przerobić na drugie Saloniki czy Jerozolimę.

Wogóle całe Niemcy nie pojmują. że ich dążności odwetowe przyniosłyby w razie wywołania katastrofy wojennej znowu bogate łupy masonerji a Germanja byłaby temi rękami. które dla innych wyciągają kasztany z pieca.

Siły ciemne, które dziś atakują Polskę i Francję. sprzysięgły się na zgubę całej Europy. całej cywilizacji chrześcijańskiej. Jutro Polski i Francji ściśle ściśle jest związane z całego świata przyszłością. Kto więc naszej Rzeczypospolitej jest wrogiem, ten staje się jednocześnie nieprzyjacielem pokoju i ogólno-ludzkiego postępu. Szerzenie tej prawdy może stępić i odwrócić niejedno w piersi nasze zwrócone ostrze. Świadomość tego stanu rzeczy powinna podwoić siły i starania nasze w obronie Ojczyzny, której sprawa jest sprawą całej ludzkości.

S. M.

Wielkie wydarzenie w Genewie.

Przekazanie traktatów locarneńskich pod opiekę Ligi Narodów.

Genewa, 16. 12. (Pat.) Wczorajsze posiedzenie Rady Ligi Narodów nabrało wielce uroczystego charakteru w związku z przekazaniem przez Chamberlaina i Paul Boncoura traktatów locarneńskich pod opiekę Ligi Narodów. Na sali panował nastrój wielce podniosły. Wszyscy w skupieniu słuchali kolejnych deklaracji, składanych przez członków Rady. Jak zaznaczył w swojem przemówieniu Paul Boncour, cała sala zdawała sobie sprawę z ważności wielkiego wydarzenia, rozgrywającego się na posiedzeniu.

Chamberlain złożył Radzie oryginały 5 traktatów, a Paul Boncour uzupełnił je złożeniem traktatu francusko polskiego i francusko czechosłowackiego. Z poszczególnych przemówień należy podkreślić dobitne zaznaczenie Paul Boncoura, że **Francja jest dumna z podpisania traktatów w Locarno. uważając je za najlepszą gwarancję pokoju. która stanowi respekt dla zawartych traktatów i praw każdego poszczególnego państwa.**

Z innych deklaracji podkreślić należy wystąpienie Scialoji, który wyraził żal z powodu nieobecności przedstawicieli Polski i Niemiec, jako współtwórców traktatów locarneńskich. Na zakończenie Scialoia zaproponował, aby ze względu na uroczysty i ważny charakter posiedzenia przesłać protokół posiedzenia dla podzielenia się tą radosną wieścią z nieobecnemi na posiedzeniu Rady Polską i Niemcami.

Francuski min. skarbu podał się do dymisji.

Paryż, 15. 12. (PAT.) Komisja finansowa izby deputowanych po wysłuchaniu Louchera potwierdziła swoje wczorajsze głosowanie, ponownie żądając. aby minister finansów przedstawił jej nowe propozycje zarówno w sprawie podatków jak i kasy amortyzacyjnej. Z wyjątkiem kilku deputowanych. którzy powstrzymali się od głosowania, reszta głosowała jednomyślnie.

Loucheur wyciągając konsekwencje z dwukrotnego głosowania, wystosował do prezesa rady ministrów Brianda pismo ze zgłoszeniem dymisji. Na skutek tego pisma Briand odbył konferencję z sen. Doumerem. Na jutro godz. 10 rano zwołane zostało posiedzenie rady ministrów.

Poufne narady w sprawie Mossulu.

Czy Anglja zatrzyma mandat nad Irakiem?

Genewa, 15. 12 (PAT.) W sprawie Mossulu prowadzone są w dalszym ciągu poufne rokowania. Dotychczasowem dążeniem Rady Ligi jest powzięcie konkretnej decyzji. Według wszelkiego prawdopodobieństwa, o ile Turcja oświadczy, iż przyjmie decyzię Rady Ligi, to Rada powźmie nie ostateczną decyzję, ale wyrazi opinję, że obecna granica zgodna z linją, określona w Brukseli powinna być uznana za granicę ostateczną.

Anglja ze swej strony złożyłaby jednocześnie Radzie półoficjalne oświadczenie z propozycjami kompromisowej zgody na pewne rektyfikacje linji granicznej oraz zapewnieniem przychylnego kompromisowego traktowania ekonomicznych żądań Turcji. Objęłoby to również żądanie Turcji w sprawie zawarcia traktatu handlowego między Turcią i Anglją oraz Turcją i Irakiem. Znamiennym faktem jest, że przedstawiciel Anglji minister kolonji Amery złagodził nieco swoją dotychczas wa nieustępliwość i wykazuje pewne dążenia kompromisowe.

Trudność przedstawia tylko kwestia zatrzymania przez Anglję mandatu nad Irakiem na przeciąg 25 lat. W sprawie tej oczekiwany jest ra or i odpowiedź rządu angielskiego, do którego Chamberlain zwrócił się o instrukcje. Odpowiedź ta oczekiwana jest w ciągu 48 godzin. Panuje tu przekonanie, że odpowiedź będzie przychylna.

Tajny układ z Niemcami nie został zawarty.

Bruksela, 15. 12. (PAT.) Ministerstwo spraw zagr. dementuje stanowczo wiadomość, jakoby w Londynie lub też w Locarno zawarty został jakiś tajny układ pomiędzy ministrami sojuszniczymi a niemieckimi.

Anglicy starają się o pożyczkę dolarową dla Niemiec.

Londyn, 15. 12. (PAT.) „Daily Telegraph" donosi, że Parker Gilbert i Montagu Norman wyjeżdżają do Ameryki. Celem podróży ma być uzyskanie nowych kredytów dla Rzeszy i zbadanie sprawy wypuszczenia nowej pożyczki, przewidzianej w planie Davesa.

Spisek na życie wybitnych osobistości w Syrji.

Beyrouth 15. 12. Pat. Wysoki komisarz Francji de Jouvenel podczas swego pobytu w Aleppo został powiadomiony, że planowany jest spisek na jego życie, jak również na życie szeregu wybitnych osobistości w Syrji. Policja jest już na tropie spisku i znane jej są nazwiska głównych jego organizatorów.

Wielkie przemówienie Ojca Świętego.

Rzym, 15. 12. (PAT.) Przemówienie Ojca św. na wczorajszym tajnym konsystorzu zwróciło uwagę wszystkich zwłaszcza ta część, gdzie papież ubolewał nad pożałowania godnym zamachem na Mussoliniego i wyraził swoją radość z powodu jego ocalenia. Wielkie zainteresowanie wzbudziła również ta część przemówienia, w której papież złożył hołd władzom włoskim, które zdołały utrzymać wspaniały porządek podczas trwania całego roku świętego i które przygotowały doskonałą służbę administracyjną w związku z wycieczkami pielgrzymów. **W zakończeniu Ojciec św. wyraził radość z powodu zawarcia konkordatu z Polską i Bawarją.**

Cztery ustawy sanacyjne.

Płacenie podatków w naturze. — Przeciwko drożyźnie. — Redukcja uposażeń celem zapewnienia równowagi budżetowej.

Pod koniec posiedzenia Sejmu w dniu 14 bm. marsz. Sejmu Rataj (jak już donieśliśmy w wczorajszym numerze „Głosu Pom.“) oświadczył, że wpłynęły cztery ustawy rządowe w formie wniosków nagłych, a mianowicie:

1. w sprawie wypuszczenia II serji pożyczki dolarowej,
2. o płacenie podatków przez rolników w naturze,
3. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszechnego użytku,
4. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej.

Ustawy te podajemy w obszernem streszczeniu.

Opłaty podatków ziemiopłodami.

Przedłożenie rządowe przewiduje, od rolników zalegających z uiszczeniem należnych podatków bezpośrednich i opłat skarbowych, minister skarbu może pobrać należność w naturze ziemiopłodami, o ile rolnik nie uiści zaległości gotówką do dni 14 od terminu płatności.

Ceny ziemiopłodów ustali minister skarbu wspólnie z ministrem rolnictwa i ministrem przemysłu i handlu.

Na zapłacenie należności bieżących ziemiopłody będą przyjmowane według cen miejscowych rynkowych.

Ziemiopłody będą przyjmować upoważnione do tego organa rządowe, instytucje lub organizacje. Płatnik musi ich w oznaczonym terminie dostarczać na własny rachunek do najbliższej stacji załadowczej.

Naruszający postanowienia tej ustawy będzie podlegał karze 3 000 zł.

Ustawa o zabezpieczeniu podaży przedmiotem powszechnego użytku.

Odesłany do komisji walki z drożyzną projekt ustawy o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku, przedstawiony przez ministra spraw wewn., opiewa w najważniejszych ustępach następująco:

Celem zaopatrzenia rynku wewnętrznego w przedmioty powszedniego użytku tudzież zapobiegania i przeciwdziałania zwyżce cen na te przedmioty upoważnia się radę ministrów, aby regulowała:

a) wywóz zbóż chlebowych w razie stwierdzenia ich braku;
b) przemiał zbóż chlebowych i wypiek;
c) ceny przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, jakoteż odzieży i obuwia na zasadzie kosztów produkcji i gospodarczo usprawiedliwionych kosztów wymiany;
d) obrót handlowy przedmiotami powszedniego użytku wyżej wyszczególnionemi.

Opłaty za korzystanie z komunalnych urządzeń, zakładów i przedsiębiorstw, dostarczających ludności przedmiotów, względnie świadczeń powszedniego użytku, wymagają zatwierdzenia właściwej władzy nadzorczej.

Winni przekroczenia rozporządzeń, wydanych na podstawie niniejszej ustawy, ulegną karze aresztu do 6 tygodni i grzywny do 10 000 złotych lub jednej z tych kar.

Rozporządzenie, wydane na podstawie niniejszej ustawy, obowiązuje, o ile nie są wydane na czas krótszy, do 31 grudnia 1926 r. Rada ministrów może przedłużyć ich moc obowiązującą do 31 grudnia 1927 r.

Ustawa o środkach zapewnienia równowagi budżetowej.

REDUKCJA UPOSAŻEŃ I ZMIANA ZAOPATRZEŃ EMERYTALNYCH.

Art. 1. W okresie trzech pierwszych miesięcy 1926 r. wszelkie świadczenia skarbu, wynikające z ustawy z 9. 10. 1923 r., o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska oraz z ustawy z 5. 12. 1923 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów, jak również inne świadczenia skarbu, obliczane dotychczas według tych ustaw, będą obliczane według zasad obowiązujących 1. 12. 1925 r. przy zastosowaniu zmian, wprowadzonych w niniejszej ustawie.

Art. 2. Tyczy się to świadczeń skarbu, wynikających z ustawy emerytalnej z 11. 12. 1923 r. (dla funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych) z tą różnicą, że podstawa wymiaru dla osób, których prawa do emerytury powstały do końca 1925 r., nie ulega zmianie oraz że osobom, których prawa emerytury powstaną w trzech pierwszych miesiącach 1926 r., zaopatrzenia emerytalne i odprawy obliczane będą według zasad obowiązujących w dniu 1. 1. 1925 r.

Art. 3. Zmniejszeniu procentowemu ulegają w trzech pierwszych częściach 1926 r. następujące świadczenia: a) zaopatrzenie emerytalne oraz zaopatrzenie wdów i sierot (ustawa z 11. 12. 1923 r.). 1) grupy uposażenia od XII do XIV o 4 i pół proc., 2) dla grupy uposażenia od IX do XI o 5 proc., c) uposażenia w grupach I do VIII, uposażenia sędziów i prokuratorów oraz wszelkie inne o 6 proc.

Art. 4. Dodatkowe punkty i mnożne wynagrodzenia zmniejsza się o 50 proc. (dla funkcjonarjuszów państwowych, wojska, sędziów i prokuratorów)

Art. 5. Określone w art. 34 ustawy z 9 10. 1923 maksymalne ilości godzin zmienia się pod literą a) na 27 godzin, pod b) na 23 godzin, pod c) na 21 godzin; określone w art. 51 ilości zmienia się pod a) na 27 godzin, pod b) na 23, pod c) na 21, pod d) na 20, na określoną w art. 58 tej ustawy ilość godzin.

Objaśnienie. Art. 34 mówi, że uposażenie nauczycieli i dyrektorów szkół średnich, seminarjów itd., odnosi się do maksymalnej ilości godzin nauczania tygodniowo, która wynosi pod a) 24 godzin, pod b) 20, pod c) 18 godzin. Art. 51 wyznaczał tak samo dla nauczycieli, dyrektorów i instruktorów państwowych szkół zawodowych oraz seminarjów dla nauczycieli szkół zawodowych .24, 20, 18 i 15 godzin. Zaś art. 58 wyznaczał 26 godzin dla nauczycieli, dyrektorów, kierowników i instruktorów szkół specjalnych ogólno-kształcących i zawodowych, dla dzieci głuchoniemych, ociemniałych i psychicznie anormalnych. Jest to, więc zwiększenie liczby godzin.

Art. 6. Uchyla się różne artykuły ustawy z 9. 10 1923 r., dotyczące różnych wynagrodzeń dodatkowych.

Art. 7. Natomiast w tym artykule ustanawia się nowe wynagrodzenia za godziny nadliczbowe i tak: wynagrodzenie roczne według art. 36 (czynności administracyjne i opiekuńcze nauczycieli oraz zastępstwa), oznacza się na 225 mnożnych. (przedtem 225, 270 i 300) za godzinę tygodniowo, zaś wynagrodzenie według art. 53 (lekcje kategorji IV) na 300 mnożnych (przedtem 360) w końcu wynagrodzenie według art. 46 na 150 mnożnych (przedtem 225).

Art. 8. Za pełnienie obowiązków kierownictwa szkoły dolicza się kierownikowi szkoły powszechnej 1-klasowej 5 punktów miesięcznie, 2 i 3-klasowej 10, 4 i 5-klasowej 30, 6-klasowej 40, 7-klasowej 60.

Art. 11. Uchyla się przepisy art. 107, 108 i 109 tej ustawy (co do zaliczania czasu poprzedniej służby dla nauczycieli.

ZAOPATRZENIE INWALIDÓW WOJENNYCH I ICH RODZIN PO POLEGŁYCH I ZMARŁYCH WSKUTEK SŁUŻBY WOJSKOWEJ.

Art. 12 wstawia w ustępie f) art. 26 tej ustawy zamiast słowa „jeżeli dochód podlegający opodatkowaniu“ słowa „jeżeli dochód osiągany z jakiegokolwiek źródła“. (Art. ten w tym ustępie opiewał dotychczas: „Prawo do pobierania renty zawiesza się, jeżeli dochód podlegający opodatkowaniu trzykrotnie przewyższa rentę, jakaby otrzymał inwalida w razie zupełnej utraty zdolności zarobkowej“)

Art. 13. Wdowy i rodzice nie mogą w żadnym razie pobierać rent w wysokości przekraczającej przeciętny zarobek miesięczny zdrowego mężczyzny względnie zdrowej kobiety w danym zawodzie i w danej miejscowości. Wysokość przeciętnego zarobku oznacza właściwy miejscowy starosta. Renta wszystkich sierot razem wziętych nie może przekraczać renty wdowiej.

ZMIANY NIEKTÓRYCH POSTANOWIEŃ O UTRZYMANIU SZKÓŁ.

Art. 14 uchyla część art. 3 ustawy z 23. 10. 1923 r. o państwowych stypendjach oraz innych formach pomocy dla młodzieży akademickiej.

Art. 15 w art. 6 ustawy z 17. 2. 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych cyfry oznaczające liczby dzieci w wieku szkolnym podnosi odnośnie do jedno, dwu i trzyklasowych szkół z 60 na 80, ze 100 do 120, ze 150 na 170.

Art. 16. Na budowę i przebudowę szkół i domów mieszkalnych dla nauczycieli wznoszonych według art. 8 ustawy z 17. 2. 1922 r. o budowie publ. szkół powszechnych, mogą być udzielane gminom ze skarbu zasiłki i długoterminowe pożyczki na warunkach określanych rozporządzeniem ministra oświecenia, wydanem w porozumieniu z ministrem skarbu. Art. 10 tej ustawy uchyla się.

UREGULOWANIE FINANSÓW KOMUNALNYCH.

Art. 17. Przypadający związkom komunalnym na mocy art. 9 tej ustawy udział we wpływach z państwowego podatku dochodowego wynosi dla miast 15 proc., dla m. st. Warszawy 20 proc., zaś dla powiatowych związków komunalnych 15 proc. podatku dochodowego, przepisanego w gminach wiejskich, a w woj. poznańskiem i pomorskiem także na obszarach dworskich.

ZMIANY NIEKTÓRYCH PRZEPISÓW O ORGANIZACJI KAS CHORYCH ORAZ ADMINISTRACJI I FUNDUSZU BEZROBOCIA.

Art. 18. Ustanowiony w art. 3 ustawy z 19. 5. 1920 r. termin organizacji kas chorych przedłuża się do końca 1926 r.

Art. 19. Czynności, które w ustawie z 18. 7. 1924 r. (o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia w brzmieniu ustawy z 28 11. 1925 r. (zmiana tamtej ustawy)powierzone są samorządom obwodowym funduszu bezrobocia, może minister pracy i op. społ. na wniosek zarządu głównego funduszu bezrobocia powierzyć tym zarządom obwodowym, które uzna za właściwe i w tym wypadku działalność tego zarządu obwodowego rozciągnąć na obszar kilku państwowych urzędów pośrednictwa pracy.

PRZEPISY KOŃCOWE.

Art. 20. Wykonanie porucza się prezesowi rady ministrów i ministrowi skarbu w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art 21 Ustawa obowiązywać będzie od dnia. od którego obowiązuje ustawa o prowizorjum za czas od 1. 1. do 31. 3. 1926 r.

W uzasadnieniu dołączonem do ustawy rząd powołuje się na względy oszczędnościowe. Zauważa, że zarazem usuwa się niektóre niesprawiedliwe różnice w uposażeniu pewnych grup funkcjonarjuszów oraz w zaopatrzeniu inwalidów i ich rodzin. Rozdział III zmniejsza niektóre ciężary nadmierne, spowodowane wykonywaniem ustaw, dotyczących szkolnictwa.

*

Postawienia projektu ustawy o emisji nowej wewnętrznej pożyczki dolarowej znane są z poprzednich doniesień.

Pod zarzutem morderstwa

znajduje się w więzieniach 28 członków niemieckich organizacji prawicowych.

Berlin, 15. 12. (PAT.) W Sejmie pruskim doszło dziś do burzliwych scen podczas obrad nad budżetem ministerstwa sprawiedliwości. Sprawozdawca komisji sejmowej wspomniał w swojem przemówieniu, że w chwili obecnej 28 członków tajnych organizacji prawicowych znajduje się w więzieniach śledczych pod zarzutem morderstwa.

Gdy podczas dyskusji na sali ukazał się poseł narodowo-socjlistyczny Wulle, którego skazany niedawno za morderstwo członek organizacji narodowo-socjalistycznej Gruetter Lehdel oskarżył w swoich zeznaniach o organizowanie zamachu na Severinga, na ławach lewicy podniosły się głosy protestu, które zamieniły się następnie w wielką wrzawę.

Gdy deputowany Wulle zażądał głosu, jeden z posłów socjalistycznych oświadczył, że obecność w sejmie człowieka, na którym ciąży podejrzenie o namawianie do morderstwa jest zniewagą dla sejmu, poczem posłowie komunistyczni, socjaliści i demokraci opuścili salę.

*

Przesilenie w Jugosławji?

Białogród, 15. 12. (PAT.) Telegraphen Comp. podaje, że wczoraj późnym wieczorem rozeszła się w kołach politycznych wiadomość, że wszyscy radykalni członkowie gabinetu z wyjątkiem ministra komunikacji zamierzają oddać Pasiczowi swe teki do dyspozycji. Powodem tego kroku ma być niezadowolenie ministrów radykalnych z obecnej polityki rządu. Wiadomość ta wywołała w Białogrodzie wielkie wrażenie. Dotychczas szczegółów brak.

ARESZTOWANIE 53 BISKUPÓW W MOSKWIE.

Moskwa, 15. 12. GPU. moskiewskie aresztowało podobno w Moskwie 53 biskupów prawosławnych zebranych w celu omówienia sprawy zwołania prawosławnego soboru wszechrosyjskiego.

Z ostatniej chwili.

(Od własnego korespondenta „Głosu Pomorskiego")

Nowy zarząd klubu Chrześc. Demokracji.

Warszawa 16. XII. (Tel. wł.) Wczoraj odbyły się nowe wybory w klubie Chadecji. Wobec rezygnacji całego zarządu, wybranego w dniu 10 b. m. wybrany został **prezesem** J. Chaciński, wice-prezesami: Czerniewski, Holeksa, Kwiatkowski, sekretarzami: Nowicki Albin Piotrowski, skarbnikiem Marciniak, gospodarzem klubu Steślicka.

Do **komisji politycznej** wybrany został: Błażejewicz, ks Kaczyński, Dr. Piechocki, Żychliński.

Do **sądu klubowego**: sen. ks. Albrecht, sen. Nowolworski, sen. Makarewicz, sen. Thulie, poseł Puchalski, Sosiński.

Do **komisji rewizyjnej** weszli: sen. Adelman, posłowie Romocki i Skowronek.

Pogłoski, jakie się ukazały ostatnio w prasie, o rzekomych starciach w klubie, nie odpowiadają rzeczywistości.

Premjer Skrzyński u prezydenta Rzplitej.

Warszawa, 16. 12. (Tel wł.) Wczoraj w Belwederze p. Prezydent Rzplitej przyjął p premj. Skrzyńskiego i w czasie dłuższej audencji informował się o ostatnich wypadkach i zamierzeniach rządu w sprawie sanacji gospodarczej państwa.

Przed dymisją prezesa Banku Polskiego.

Warszawa, 16. 12. (Tel. wł.) W kołach politycznych sądzą, że dymisja prezesa Banku Polskiego St Karpińskiego jest kwestją najbliższych dni. Formalnie p. Karpiński mianowany jest przez Prezydenta Rzplite na 5 lat i jest nieusuwalny. Jednak wobec ataków na posiedzeniu sejmowej komisji budżetowej prawdopodobnie p. Karpiński sam zgłosi się do dymisji. Na stanowisko p. Karpińskiego wymieniają: sen. Szarskiego, dr. Steczkowskiego, obecnego prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego i posła Michalskiego byłego ministra skarbu

Kandydaci na stanowisko szefa sztabu generalnego.

Warszawa, 16 12. (A. W.) Nominacja Szefa Sztabu Generalnego ma nastąpić w najbliższych dniach. Wśród kandydatów wymienieni są kandydaci: generał Suszyński, gen. Piskor i gen. Skierski. Nastąpi również nominacja na stanowiska d-cy Okręgu Korpusu Warszawskiego. Wymienia się jako kandydatów: gen. Suszyńskiego, Osińskiego i Pogorzelskiego.

Pożegnanie gen. Hallera.

Warszawa, 16. 12. (A. W.) Szef Sztabu Generalnego gen. St. Haller pożegnał się wczoraj oficjalnie z oficerami Sztabu Generalnego i podległemi bezpośrednio instytucjami wojskowemi. Udaje się on na urlop, potem wróci na dawne swoje stanowisko inspektora armji nr. 5 we Lwowie. Zastępować go będzie generał Keffler.

Zwolnienie oficerów ewidencyjnych przy pow. komendach poborowych.

Warszawa 16 XII. (A. W.) Ministerstwo spraw wojskowych wydało ze względów oszczędnościowych rozkaz kasujący oficerów ewidencyjnych przy powiatowych komendach poborowych. Równocześnie minister spraw wewnętrznych polecił wojewodom, ażeby pobór prowadzony był przez starościńskie władze administacyjne w ramach dotychczasowych środków ministerjalnych.

Zwolnienie połowy żołnierzy rocznika 1903.

Warszawa, 16 12 (Tel. wł.) Jak się dowiaduje nasz korespondent warszawski, ze względów oszczędnościowych nastąpi w najbliższym czasie **zwolnienie połowy żołnierzy rocznika 1903 oraz starszych roczników. Zwolnieni nie zostaną przeznaczeni do rezerwy, ale na stały urlop.** W razie potrzeby jednakże mogą być powołani z powrotem do czynnej służby celem ukończenia tejże.

Minister pracy o bezrobociu.

O załagodzeniu bezrobocia. — Akcja doraźnej pomocy. — Sprawa emigracji.

Warszawa, 16. 12. (Tel. wł.) Na wczorajszem posiedzeniu sejmowej komisji ochrony pracy wygłosił minister pracy i opieki społecznej p. Ziemięcki, dłuższe eksposée. Oświadczył w nim, że najważniejszem zagadnieniem chwili obecnej jest **kwestja bezrobocia.** W kwestji tej Ministerstwo Pracy prowadzi akcję celem załagodzenia bezrobocia.

Następnie p. minister podał cyfry **wzrostu bezrobocia, które w ost tnim tygodniu osiągnęło sumę 261.815 osób. A więc bezrobocie wzrosło w ostatnim tyg dniu o 12.690.**

Coraz bardziej rośnie bezrobocie w przemyśle włókienniczym, hutniczym i metalowym, co tłumaczy się utrudnionemi stosunkami eksportowemi do Niemiec i Rosji.

W walce z bezrobociem dąży ministerstwo do przedłużenia okresu otrzymania zasiłków i pomocy doraźnej **dla bezrobotnych.** Liczba uprawnionych do pobierania zasiłków wynosi zaledwie 50 % głównej liczby bezrobotnych. Co do akcji doraźnej pomocy ministerstwo prowadzić ją ma w kierunku **dostarczenia bezrobotnym żywności oraz opału.** Sprawę pomocy doraźnej dla bezrobotnych pracowników umysłowych ministerstwo traktuje oddzielnie.

W dalszym ciągu przemówienia omówił p. minister sprawę zaległych ustaw w Sejmie odnoszących się do ochrony pracy oraz wskazał na zamierzenia Ministerstwa Pracy w kierunku odbudowy tych ustaw.

W końcu minister poruszył sprawę emigracji. Brak umowy emigracyjnej z Niemcami odbija się ujemnie na sezonowych emigrantach do Niemiec. Również niepomyślne tendencje ujawniają się w emigracji do Francji z powodu kryzysu gospodarczego we Francji. Wobec tego wyłania się problem szukania nowych torów emigracyjnych. W tej sprawie rząd uważałby sprawę emigracji do Brazylji i Meksyku.

Urlopy dla oficerów.

Warszawa 16. 12. (Tel. wł.) Ministerstwo spraw wojskowych wydało rozkaz o urlopowaniu oficerów w czasie świąt, które trwać będą po 5 dni w dwóch turach. Od 22 do 27 br. i od 29 do 3 stycznia 26 r. W liczbie tej jest także dany czas podróży. W tej samej rozciągłości otrzymują urlop urzędnicy cywilni, zajęci w biurach wojskowych.

Związek Ludowo-Narodowy wyjaśnia.

Warszawa, 16 12. (Tel. wł.) Prezydjum klubu Zw. Lud. Nar. komunikuje: Wbrew informacji „Kurjera Polskiego" w dniu 15 bm **przywódca Obozu parlji Dem. Nar. nie odwiedził p. Piłsudskiego ani w Sulejówku, ani gdziekolwiekindziej żadnych z nim rozmów nie prowadził.**

Nad czem obradowały komisje sejmowe

Przyjęcie prowizorjum budżetowego na pierwszy kwartał 1926 r. — Ataki posła Rozmarina na działalność Banku Polskiego.

Komisja budżetowa.

Warszawa, 15. 12. (PAT.) Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komisji budżetowej pod przewodnictwem pos. Gruszki (Piast). pos. Rymar wygłosił referat w sprawie przydzielonych mu ustaw. poczem rozwinęła się dyskusja ogólna.

Obecny na posiedzeniu p. min skarbu Zdziechowski, zabierał kilkakrotnie głos, odpowiadając na poszczególne kwestje poruszone w dyskusji. Z uwagi na to, że kilku posłów, a w szczególności pos. Rozmarin nadzwyczajnie ostro zaatakował działalność Banku Polskiego i poddał surowej krytyce niedołężne i szkodliwe jego zdaniem kierownictwo władz naczelnych Banku Polskiego, p. min. Zdziechowski oświadczył, że chociaż Bank Polski jest instytucją prywatną, stoi jednak na stanowisku, że minister skarbu jest zmuszony w najbliższym czasie ustosunkować się do zamierzeń Banku Polskiego i temu dać wyraz w najbliższych dniach. Ponadto w związku z poruszoną również przez pos. Rozmarina kwestją pożyczki za monopol zapałczany, p. minister uczynił propozycje udzielenia wyjaśnień specjalnej podkomisji, wyłonionej przez komisję budżetową.

Na popołudniowem posiedzeniu sejmowej komisji budżetowej zakończono dyskusję i przyjęto prowizorjum budżetowe na pierwszy kwartał 1926 r. w drugiem i trzeciem czytaniu z tą jedynie zmianą, że budżet M. S. Wojsk. który miał wynosić 134,248 000 zmniejszono o 15 miljonów zł. Przyjęto również w drugiem czytaniu projekt ustawy o środkach zapewnienia równowagi budżetowej.

Również w drugiem i trzeciem czytaniu przyjęto projekt ustawy o wypuszczeniu drugiej serji pożyczki dolarowej z tą zmianą, że będzie ona podobnie jak i pierwsza 5-procentowa, a nie bezprocentowa, jak przewiduje przedłożenie rządowe.

W końcu komisja wybrała podkomisję do zbadania warunków umowy w sprawie wydzierżawienia monopolu zapałczanego. W skład podkomisji weszli pp. Manaczyński (ZLN) Byrka (Piast) i Rozmarin (kl. żyd.).

Termin stabilizacji urzędników państwowych odroczony.

Warszawa, 13. 12. (Pat. Sejmowa komisja administracyjna pod przewodnictwem pos. Putka (Wyzw na podstawie referatu pos. Koncewskiego (ZLN. uchwaliła rządowy projekt ustawy w sprawie stabilizacji urzędników i funkcjonarjuszów państwowych. Projekt ten odracza termin stabilizacji do końca roku 1927.

Przyjęcie ustawy o zabezpieczeniu podaży przedmiotów codziennego użytku.

Warszawa, 15. 12. (PAT). Sejmowa komisia do walki z drożyzną przyjęła w drugiem czytaniu z drobnemi zmianami projekt ustawy o zabezpieczeniu podaży przedmiotów codziennego użytku.

Projekt ustawy o publicznych szkołach dokształcających.

Warszawa, 15. 12. (PAT). Sejmowa komisja oświatowa pod przewodnictwem posła Sołtyka na dzisiejszem rannem posiedzeniu kontynuowała obrady nad projektem ustawy o publicznych szkołach dokształcających zawodowych w rzemiośle, przemyśle i handlu. W wyniku obrad nad działem, dotyczącym utrzymywania szkół postanowiono powołać podkomisję w składzie 5 osób, którąby w porozumieniu z komisją skarbową i administracyjną ustaliła wysokość świadczeń na rzecz szkół, ponoszonych przez państwo i samorządy.

Minister Moraczewski prosi o dymisję.

Warszawa, 15. 12. Jak donosi „Polonja" minister robót publicznych, Moraczewski, ponownie zwrócił się do premjera Skrzyńskiego w specjalnie wystosowanym liście. prosząc go o zwolnienie z zajmowanego stanowiska i motywując swą prośbę tem, że będąc chorym i nie mogąc pracować na zajmowanem stanowisku, nie chce pobierać za darmo pensji ze skarbu państwa.

Jednocześnie dowiaduje się „Polonja". że sekretarz prezydjum Rady Ministrów osobiście udał się do Sulejówka. gdzie mieszka p. Moraczewski i zawiózł list premjera Skrzyńskiego.

W liście tym premjer w odpowiedzi na pismo p. Moraczewskiego wyraża zadowolenie, że operacja powiodła się i uważa, że z tego powodu chęć ustąpienia p. Moraczewskiego z rządu przestaje być aktualną.

W końcu w liście premjer Skrzyński prosi **p. ministra** Moraczewskiego, ażeby, gdy mu tylko zdrowie **pozwoli na** to, powrócił do pracy.

Warszawa, 15. 12. (PAT). Prezydjum ZPPS. **komunikuje:** Stan zdrowia posła Moraczewskiego po odbytej operacji jest jeszcze ciężki i wymaga dłuższego odpoczynku. Niepodobna w tej chwili ustalić. jak prędko nastąpi możność powrotu chorego do pracy. Wobec tego poseł Moraczewski **postanowił w** zupełnem porozumieniu z partją i za jej zgodą uzależnić pozostanie swoje w rządzie od postępu rekonwalescencji. We wtorek dnia 15 bm poseł Barlicki odwiedził posła Moraczewskiego, i złożył mu w imieniu ZPPS. serdeczne życzenia jak najszybszego powrotu do zdrowia.

Zabiegi Kocha w kierunku utworzenia gabinetu niemieckiego.

Berlin 15. 12. Pat. **Przywódca demokratów Koch odbył dziś z przywódcami innych frakcji szereg konferencji w sprawie utworzenia wielkiej koalicji. O wynikach tych konferencji prasa wieczorna wyraża się dość sceptycznie.**

Następna konferencja Małej Ententy.

Białogród 15. 12. Pat, Według doniesień prasy, następna konferencja małej ententy odbędzie się w Raguzie między 15 a 20 stycznia. Na porządku dziennym znajdować się będzie dyskusja nad ruchem monarchistycznym na Węgrzech oraz w sprawie stosunku państw bałkańskich do Rosji.

Nowy gabinet estoński.

Tallin, 15 12. (PAT). Nowy rząd obrany został przez parlament estoński 45 głosami przeciw 33. Na czele rządu stanął członek związku chłopskiego Jaan Teemant. Teemant był przewodniczącym związku prokuratorów i kongresu narodowego w r. 1925. Czas pewien spędził na emigracji, chroniąc się przed wyrokiem, wydanym na niego przez rząd rosyjski. Po powrocie w r. 1918 mianowany został prokuratorem generalnym.

Odczyt o Polsce współczesnej.

Sofja, 15. 12. Pat. Wobec licznie zebranej doborowej publiczności deputowany Wasiljew wygłosił w lokalu klubu prasowego odczyt o Polsce współczesnej. Wśród zebranych obecni byli ministrowie pełnomocni Polski i Czechosłowacji. Prelegent przedstawił w głównych zarysach organizację państwa Polskiego i podkreślił wielkie znaczenie polityczne Polski dla Europy wschodniej.

GWAŁTOWNY CYKLON W NEAPOLU.

Rzym, 15. 12. (PAT.) **Wczoraj szalał w Neapolu gwałtowny cyklon, który wyrządził wielkie szkody. Przewody elektryczne zostały zerwane. Miasto było pozbawione światła.**

Sprawy społeczno-gospodarcze.

Ze zjazdu związku miast pomorskich w Grudziądzu.

Grudziądz, dnia 16 grudnia.

Wczorajszy zjazd Związku Miast Pomorskich, który się odbył w Grudziądzu, zagaił prezes p. Włodek, który zdał sprawozdanie z dotychczasowej działalności Związku.

Między innemi Zarząd wypowiedział się przeciwko stworzeniu spółdzielni węglowej, oraz przeciwko pociągania mieszkańców miast do opłat drogowych.

W sprawie wyboru delegatów do sejmików powiatowych Zarząd stanął na stanowisku, że nowe rady miejskie powinny zająć się wyborem tychże.

Dłuższy referat wygłosił burmistrz miasta Działdowa p. Rzyman, który stwierdza, że zapędy oszczędnościowe rządu w stosunku do budżetów poszczególnych miast na Pomorzu idą czasem zbyt daleko.

Zwłaszcza dotyczy to skreślenia pozycji przeznaczonych na remont ulic i walących się domów, np. chcąc walczyć z bezrobociem, musi się pewne minimalne roboty przesiębrać, likwidując omawiane tu pozycje, wzgl. zmniejszając ich wielkość, przyczyniamy się do wzrostu bezrobocia. Jeżeli komuna przestanie zamawiać cement cegłę itp., to odbije się to również na rodzinnym przemyśle i spowoduje wzrost bezrobocia.

Po referacie w dyskusji prez. p. Włodek zwrócił uwagę, że oszczędności mogą iść w 3 kierunkach:
1. w kierunku redukcji personelu,
2. redukcji poborów urzędniczych, co już ma miejsce, bowiem dodatek personalny został obcięty z 30 na 15 proc.,
3. wreszcie w kierunku redukcji robót inwestycyjnych.

Przyczem władze rządowe winne mieć na oku, czy obciążenie podatkowe danego miasta jest maksymalne, czy nie.

Władzom powinno o to chodzić, aby nie obciążać zbytnio podatnika, a nie o to, aby nic nie robić, gdyż w tym wypadku doprowadzilibyśmy nasze miasta do zupełnej ruiny.

W dalszym ciągu przemawiali pp. burmistrze Kostka ze Świecia. Szwarc z Wąbrzeźna, Cwojdziński ze Starogardu, Wojczyński z Tczewa. Sobierajczak z Chojnic i inni.

Rezultatem dyskusji były następujące uchwały.

REZOLUCJE:

1. Redukcja budżetu poszczególnych miast winna dopiero wtedy mieć miejsce, skoro miasto wyczerpało wszystkie swe źródła dochodów.
2. Miasta powinny objąć dotychczasowe funkcje Izb Skarbowych, tak jak to miało miejsce dawniej, ilość podatków winna być znacznie zmniejszona (do tej pory jest ich 32), a sposób ściągania tychże uproszczony. Między innemi podatki winno się ściągać co kwartał.

Projekt nowej ustawy o tymczasowych finansach miast polskich zareferował p. prez. Włodek.

Projekt przewiduje trzy najważniejsze zmiany, a mianowicie wprowadza on:
1. specjalny fundusz wyrównawczy,
2. dodatki komunalne od podatku przemysłowego, mają iść tylko na szkoły przemysłowe,
3. redukcję dodatku od podatku dochodowego z 30 proc. na 10 proc. (z tej racji, że miasta nie utrzymują policji).

Związek Miast Pomorskich po referacie p. Włodka stwierdza, że:
1. zmiany powyższe są z punktu prawnego niedopuszczalne, oraz
2. że są one dla miast krzywdzące.

Zarząd Miast Pom. jest przeciwny ograniczaniu dysponowania podatkami, obcinaniu podatków, jak również sprzeciwia się wprowadzeniu specjalnego funduszu wyrównawczego, który by był pewnego rodzaju nowem źródłem podatkowem państwa oraz miast, źle administrowanych.

25-MILJONOWA POŻYCZKA DOLAROWA. DLA POMORZA.

Następnym punktem obrad była **sprawa utworzenia związku celowego miast pomorskich**, celem uzyskania pożyczki zagranicznej.

Związek tego rodzaju już powstał i został zatwierdzony przez sąd administracyjny. Kwestja powstania tego związku jest ściśle związana z ewentualną możliwością uzyskania pożyczki amerykańskiej, opiewającej na sumę 25 milj. dolarów. W tej sprawie wpłynęła już konkretna oferta.

Pożyczka dolarowa zostałaby podzielona na 3 części: 1-sza część poszłaby na rzecz miast pomorskich, które reprezentowałby w stosunku do zagranicy związek celowy miast pomorskich; 2-ga — na rzecz powiatów reprezentowanych przez związek celowy powiatów; wreszcie 3-cia część na rzecz Kasy Pożyczkowej.

Pożyczka ta byłaby długoterminową na 10 lat, przyczem zarówno miasta, jakoteż powiaty odpowiadałyby wspólnie i solidarnie swym majątkiem zarówno za wzrost, jakoteż za akuratne płacenie procentów.

Procenty wynosiłyby 9 od sta, co łącznie z innemi wydatkami (1½ proc. prowizji, za pośrednictwo itp.) nie przekroczyłoby 12 procent.

W czasie dyskusji, jaka się wywiązała po omówieniu tej sprawy przez prez. Włodka, przemawiali prócz wyżej już wymienionym pp burmistrze: miasta Brodnicy p. Jerzykiewicz, Chojnic dr Sobierajczak, oraz prezydent miasta Torunia p. Boldt; ten ostatni radził, aby zwężać zakres działania związku celowego miast.

Zdaniem mówcy miasta winny zaciągać pożyczki mniejsze, konieczne na roboty inwestycyjne, natomiast, nie ich jest zadaniem zasilać tym kredytem przemysł i handel. Miasta winne się ubiegać tylko o taką pożyczkę, która jest niezbędna na cele produkcyjne komun.

Inni mówcy podkreślili obawę, że w tej rzekomo amerykańskiej pożyczce może się kryć kapitał niemiecki, to może być dla Pomorza nader niebezpieczne ze względów politycznych, tembardziej, że pośrednikiem tej tranzakcji pożyczkowej jest bank gdański (Allgemeine Handel- und Effekten-Bank).

Po dyskusji odrzucono wniosek burmistrza Tczewa p. Wojczyńskiego, **ażeby wogóle nie ubiegać się o tę pożyczkę, a związek celowy miast pomorskich zlikwidować.**

Natomiast przeszedł wniosek burmistrza Wąbrzeźna p. Szwarca, ażeby pertraktacji nie zrywać, związek celowy miast utrzymać, jedynie, aby ten ostatni działał bardzo ostrożnie.

Do Zarządu związku celowego miast wybrano p. Włodka jako prezesa, p. Rzymana oraz burmistrza Chełmży p. Kurzętkowskiego jako członków zarządu.

Prócz tego wybrano delegację do p. wojewody pomorskiego dr. Wachowiaka w osobach pp **Jerzykiewicza, Rzymana, Szwarca oraz burmistrza miasta Kowalewa, celem przedstawienia władzom rządowym postulatów Związku Miast Pomorskich.**

Ciekawe i pouczające obrady pp. burmistrzów i prezydentów miast pomorskich zakończono wspólnym obiadem.

Węgiel i żywność dla bezrobotnych.

Komisja Międzyministerjalna nabyła w Katowicach 30 000 tonn węgla, w celu bezpłatnego rozdania pozbawionym pracy. Węgiel będzie przychodził z 10 kopalń, na poczet zaległego podatku majątkowego. G. Śląsk otrzyma 9.000 tonn, okręg łódzki 13.000, resztę zaś pozostałe okręgi. Akcje rozdawnictwa mąki i ziemniaków rozszerzono obecnie na województwo lwowskie, krakowskie i lubelskie.

Towary włókiennicze w dolarach.

Niektóre fabryki sprzedają swe wyroby w/g kalkulacji dolarowej. O ile wiadomości te będą stwierdzone podczas obecnie przeprowadzonych dochodzeń winni będą bezwzględnie pociągnięci do odpowiedzialności.

Nadużycia celne.

Z powodu nieścisłych informacyj niektórych pism o nadużyciach kilku firm popełnionych w Warszawskim Urzędzie Celnym, Min. Skarbu komunikuje, że niezależnie od przekazania prokuratowi sprawy tych nadużyć powołana została przez Ministerstwo komisja specjalna której polecono zbadać, czy urzędnicy celni ponoszą odpowiedzialność służbową za nadużycia popełnione przez firmy handlowe w tym Urzędzie. Po ukończeniu prac **tej komisji, która ma zbadać całą działalność Urzędu** celnego, w Warszawie, wydane zostaną specjalne zarządzenia. Pozatem Ministerstwo Skarbu stwierdza, że wbrew twierdzeniom kilku pism, ani kierownik tego Urzędu, ani inni urzędnicy Urzędu Celnego w Warszawie gratyfikacji za zwalczanie przemytnictwa nie otrzymali.

Zakupy przedświąteczne.

W obecnym przedświątecznym sezonie ograniczają się konsumenci do rzeczy najkonieczniejszych wedle możności i potrzeb. Organizacje robotnicze i konsumentów domagają się od rządu by nie zwalano na nich głównego ciężaru kryzysu W skargach tych jest wiele słuszności, ale ci sami, którzy obecnie się skarżą nic nie robili, gdy nierozważna „konsumcja" towarów zagranicznych wypompowała z Banku Polskiego kilkaset miljonów walut zagranicznych. Jest obowiązkiem każdego obywatela obecnie dopilnować siebie i swych bliskich, by możliwie najmniej nabywano towarów zagranicznych.

Upadłości w Polsce za pierwsze półrocze r. b.

Według tymczasowych zestawień na terenie państwa polskiego w ciągu pierwszego półrocza rb. ogłoszono 209 upadłości rozmaitych firm, spółek akcyjnych, spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielni, spółek firmowych i firmowo-komandytowych oraz firm pojedyńczych. Z poszczególnych okręgów największa ilość upadłości przypada na województwa zachodnie i centralne. Z poszczególnych rodzajów firm najmniej odporności wykazały firmy pojedyńcze następnie spółki firmowe i firmowo-komadytowe, dalej spółki **akcyjne i** spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. **Najbardziej** odpornym typem przedsiębiorstwa okazały się **spółdzielnie**. Co do rodzaju firm najwięcej upadłości **ogłoszono** firmom handlowym następnie przemysłowym W okresie sprawozdawczym ogłoszono tylko 1 **upadłość firmy** kredytowej

Redukcja płac urzędniczych a posuniąty pracowników państwowych.

W ciągu ubiegłego tygodnia reprezentanci Zarządu Głównego Stowarzyszenia Urzędników Państwowych pp. G. Zieliński, St. Sasorski i Z. Duda odbyli szereg konferencyj z przedstawicielami klubów parlamentarnych stronnictw rządowych w związku z projektami redukcji płac urzędniczych. Na konferencjach tych reprezentanci S. U. P. wypowiedzieli się za: **1) utrzymaniem zasady wskaźnika drożyźnianego wobec nieustalonej sytuacji gospodarczej; 2) za koniecznością zachowania podstawowych norm uposażenia dotyczących ogółu funkcjonarjuszów państwowych, za rewizją natychmiast. tych specjalnych dodatków, które dotyczą jedynie pewnych grup pracowniczych, 3) dostosowania płac w przedsiębiorstwach i monopolach do norm ogólnych.** Ponadto delegaci S. U. P. zwrócili uwagę pp. posłów, iż projekt p. min. Zdziechowskiego ustalenia mnożnej na pierwsze trzy miesiące 1926 r. na 41 punktów zmniejsza płace urzędnicze po uprzedniem uwzględnieniu obliczenia wzrostu kosztów utrzymania za ubiegły tydzień o 17 procent.

Przedstawiciele Klubów P. P. S., N. P. R. i Chrześc. Dem oświadczyli, iż stoją na stanowisku utrzymania zasady wskaźnika drożyźnianego. poseł Z. Rusinek (P. S. L. Piast) zaś zaznaczył, iż należy uznać ustalenie płac na pierwszy kwartał 1926 r. za stan przejściowy, wywołany koniecznościami państwowemi.

Życie robotnicze.

— **OBNIŻKA PŁAC W GÓRNOŚLĄSKIM PRZEMYŚLE.** Wszyscy urzędnicy w wielkim przemyśle Śląska otrzymali wypowiedzenie obowiązującej umowy zarobkowej z dniem 31 grudnia rb., prawdopodobnie idzie o odnowienie umowy z nowym rokiem na podstawie obniżonych zarobków.

— **EMIGRACJA ROBOTNIKÓW.** W państwowym Urzędzie Pośrednictwa Pracy w Krakowie zwrócono uwagę na fakt, że z pośród 5.300 robotnikó zarejestrowanych tamże w roku bież. wyemigrowało 3000 z tego 2000 do Francji. Robotnicy emigrują także do Danji, daje się również zauważyć wzmożona emigracja do Palestyny.

Sprawy podatkowe.

— **WYKUPYWANIE PATENTÓW.** Ministerstwo Skarbu komunikuje nam: „Tryb nabywania wymienionych świadectw na rok 1926 nie uległ zmianie. Świadectwa przemysłowe winny być bezwarunkowo wykupione jednorazowo i w terminie ustawowym, tj. do dn. 31 grudnia 1925 r. Władze skarbowe bezwzględnie przystąpią z dniem 2 stycznia 1926 r. do lustracji przedsiębiorstw, a winni prowadzenia ich bez świadectw przemysłowych ulegną karze grzywien na zasadzie art. 98 ustawy o podatku przemysłowym w wysokości od 3 do 20-krotnej kwoty, nieuiszczonej za świadectwo. Nadto, w razie niewykupienia świadectwa w ciągu dni 14 od daty sporządzenia protokółu, władze skarbowe w myśl postanowienia art. 112 tej ustawy zarządzą zamknięcie przedsiębiorstwa. **Leży przeto w interesie samych płatników zaopatrzenie swych przedsiębiorstw w odpowiednie świadectwa przemysłowe na r. 1926 w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 grudnia rb."**

Rolnictwo.

— **ILE ZBOŻA BĘDZIEMY MOGLI WYWIEŹĆ?** Rząd zawiadomił Radę Spożywców. że kontyngent zboża na eksport wynosi 900.000 centnarów żyta i 90.000 centnarów pszenicy. — Zdaniem Rady Spożywców kontyngent może wynieść 581.000 cent. żyta i 70.000 centnarów pszenicy. — Kto ma rację?

Ceny.

— **WSKAŹNIK CEN HURTOWYCH W POLSCE.** Wskaźnik cen hurtowych w Polsce w ostatniej dekadzie listopada wykazał zwyżkę dla następujących artykułów: mąka pszenna 155,4 wobec 140,8 w poprzedniej dekadzie mąka żytnia 123 wobec 111,2. Mięso wołowe 154,4 wobec 152,4, masło 157 wobec 154,3 Zniżkę wykazał jedynie wskaźnik surowych skór bydlęcych. Z artykułów przemysłowych zwyżkę wkazał jedynie wskaźnik surowej bawełny amerykańskiej ze 167,4 na 173,9 Cyfry te są cyframi stosunkowemi wobec 100 reprezentujących równię cen w roku 1914. Pozostałe artykuły brane pod uwagę przy obliczaniu wskaźnika ogólnego nie wykazały znaczniejszych zmian.

Finanse.

— **OBIEG PIENIĘŻNY W POLSCE.** Na dzień 20 listopada według zestawień Banku Polskiego, obieg pieniężny wynosił 349.072 tys. złotych w bilonach Banku Polskiego oraz 304.841 tys. złotych w bilonie i biletach zdawkowych, nie wliczając w to sum znajdujących się w kasach skarbowych. Ogółem cyfra obiegu pieniężnego wynosiła: 653.913 tys. zł i była najniższą cyfr obiegu w roku 1925. Stosunek ilości bilonu i biletów zdawkowych do biletów Banku Polskiego uległ nieznacznej poprawie w stosunku do poprzednich dekad, w dalszym ciągu jednak cyfra ta waha się około 90 proc.

Walka o byt dentystów.

Grudziądz, dnia 15. grudnia.

W zeszłym tygodniu „Głos Pomorski“ doniósł z Warszawy telegram następującej treści:

„Dzisiaj we wszystkich uczelniach dentystycznych całego kraju będzie przeprowadzony strajk studentów dentystycznych na znak protestu przeciw projektowanej ustawie dentystycznej, dozwalającej technikom dentystycznym na wykonywanie zabiegów leczniczych“.

Czy protest taki pp. studentów jest uzasadniony?

Projekt usawy o wykonywaniu praktyki dentystycznej pokutuje w ciałach rządowych już od kilku miesięcy. Obecnie ustawa jest przedmiotem obrad w komisji zdrowia publicznego, która w niedługim czasie będzie ukończona, poczem wejdzie pod obrady Sejmu.

Rządowy projekt ustawy składa się z trzech części: w pierwszej z nich stomatolodzy lwowscy podają swój projekt ustawy o nauczaniu dentystyki, w drugiej projekt ustawy w przedmiocie dokonywania praktyki dentystycznej w Państwie Polskiem, a część trzecia obejmuje projekt ustawy o technikach dentystycznych.

Ostatni projekt jest najwięcej interesujący, gdyż mówi o dentystach b. zaboru pruskiego.

Otóż artykuł 3 tego projektu zawiera kompletny zakaz samodzielnego wykonywania praktyki denystycznej przez osoby. nie będące lekarzami-dentystami. Wyjątkowo tylko dozwala jedynie pewnym kategorjom wykonywanie czynności dentystycznych, zabraniając im jednakże: —1) leczenie miazgi zębowej i korzeni; 2) plombowanie ubytków zębów i 3) wszystkich zabiegów krwawych, tudzież wstrzykiwania poddziąsłowego i podskórnego. Projektodawca prawdopodobnie pisząc ów projekt musiał wychodzić z założenia, że dentyści b. zaboru pruskiego nie posiadają odpowiednich kwalifikacji naukowych, gdyż inaczej musiałbym go posądzać o to, że stał pod wpływem ludzi, którym tak bardzo musiało zależeć by dentystów tutejszych do zębolecznictwa nie dopuścić i to ze względów czysto materjalnych.

Mówiąc o kwalifikacjach dentystów tutejszych. z całą stanowczością nadmienić wypada, że stoją takowe na odpowiedniej wysokości zadania. Pomijając kwestje szkoły w porównaniu zaś z kwalifikacjami lekarzy-dentystów, kwalifikacje ich nie ukazują się gorszemi. 7-mio lub nawet 9-letnia praktyka pod kierunkiem fachowym, w zupełności zastępuje naukę w szkołach dentystycznych lub w Instytucie Dentystycznym.

Praktyka taka jest wystarczająca dla zabiegów, jakie lekarzom-dentystom i dentystkom wykonywać wolno, w poważniejszych bowiem wypadkach nawet lekarz-dentysta nie może leczyć pacjenta,lecz musi odesłać go do lekarza-chirurga specjalisty, którego pomoc z reguły w takich wypadkach jest konieczna.

Dalszym dowodem wysokich kwalifikacji dentystów jest fakt, że społeczeństwo, wśród którego pracują, obdarza ich zupełnem zaufaniem, udając się masowo do nich o pomoc. Nie może zaś być mowy o wykonywaniu przez dentystów partactwa, zważyć bowiem należy, iż każdy z dentystów tutejszych początek swej kilkuletniej praktyki rozpoczynał od nabywania podstawowych praktycznych wiadomości poczem stopniowo, otrzymawszy już znaczny podkład praktyczny pod okiem szefa zaczynał pracować operatywnie z początku w lżejszych a później w coraz trudniejszych wypadkach. To też, gdy stał się on samodzielnym dentystą, bez obawy mógł się podjąć wykonywania zabiegów w jamie ustnej.

Oprócz tego i na innem polu projekt ustawy jest mocno krzywdzący dla dentystów.

A mianowicie tylko ci dentyści, którzy w dniu wejścia w życie przyszłej ustawy, będą mieli 15 lat praktyki, oraz ci, którzy do dnia 27 grudnia 1918 roku mieli uprawnienie do leczenia w kasach chorych będą mogli wykonywać: 1) branie odcisków do zębów, koron i mostków, 2) dopasowanie części sztucznych zębów, koron itd. oraz wykonywać tylko te rękoczyny na zębach, które do powyżej wymienionych celów są potrzebne. Inni natomiast będą musieli złożyć egzaminy.

Z tego wynika, że projekt odbiera zupełnie prawo dokonywania czynności o charakterze operatywno-lekarskim. — Posuwa się on nawet do tego stopnia, że nie będzie wolno dentystom tutejszym wogóle plombować zębów.

W zrozumieniu powyższego pogwałcenie uprawnień dentysty, nabytych długą pracą i pogwałceniem Konstytucji, gwarantującej każdemu możność wykonywania jego zawodu. — Sejmowa Komisja Zdrowia Publicznego w czasie 3 czytań poczyniła wiele poprawek, uwzględniając przedewszystkiem postulaty dentystów tutejszych, którzy, jak już wyżej zaznaczyliśmy, pod względem naukowym i zawodowym stoją na odpowiedniej wysokości.

Traktując potrzebę utrzymania stanu dentystycznego z punktu widzenia społecznego, zaznaczyć nam wypada, co następuje.

W obecnych czasach nieomal każdy człowiek potrzebuje pomocy dentysty. Omijanie tej pomocy powoduje nietylko dolegliwości i przedwczesną utratę lub upośledzenie zęba, lecz wpływa także ujemnie na prawidłowe funkcjonowanie całego organizmu ludzkiego. Świadomość społeczeństwa o konieczności takiej pomocy wzrosła i u nas, jakkolwiek w tym kierunku stoimy wyżej od państw zachodnich, gdyż inne rządy w szerokiej mierze uświadamiają społeczeństwo o konieczności opieki nad uzębieniem i dbając o zdrowotność społeczną — zmuszają jednostki do szukania pomocy dentysty, jak np. w szkołach, w wojskowości itd. Ponieważ we wszystkich dziedzinach podążamy za wzorami zachodu, przeto powinno być obowiązkiem i dążeniem naszego społeczeństwa dbać w pierwszym rzędzie przed wszystkiemi innemi potrzebami społeczeństwa o zdrowotność obywateli. W czasach dzisiejszych, gdzie osiedli się dentysta, każdy mieszkaniec szuka jego pomocy, bez różnicy, czy to urzędnik, subjekt, robotnik lub rzemieślnik. — Gorzej jest tam, gdzie dentysty nie ma osiadłego.

Jednostki więcej uświadomione i zażywające większego dobrobytu, pozwolić sobie mogą na wyjazd do dentysty. — Leczenie domowe, tak zwane kurjuszerstwo jest jeszcze tam regułą, a dążeniem społeczeństwa jest jak najrychlejsze usunięcie tego samoszkodzenia sobie. Potrzeba zatem utworzenia szerokiego zastępu kwalifikowanych dentystów jest ogólna, konieczną i pilną. Ilość tychże jest znikoma.

Jak wynika, kwestja dentystów jest kwestją społeczną, opartą na porzebie społecznej. To też Państwo, Rząd i nasze władze ustawodawcze wszelkich starań dołożyć winni, by zawód ten otoczyć wielką opieką. Dentyści byłego zaboru pruskiego według statystyk zaspakajają około 80 procent zapotrzebowań społecznych w zawodzie dentystycznym. a pomimo to, ogólny stan dentystyki nie przedstawia się gorzej, aniżeli w innych dzielnicach kraju.

Zatem stwierdzić wypada. że strajk demonstracyjny studentów dentystycznych według powyższego, jest strajkiem nieuzasadnionym.

Niedentysta.

Gorączkowy nastrój na rynkach walut. Francji.

Dalsze obniżenie franka francuskiego.

Paryż, 15. 12. (A. W.) Na francuskim rynku walutowym daje się odczuwać dalsza zniżka franka. Gorączkowy nastrój ogarnął nietylko Paryż, ale i prowincje. Banki nawet w nocy regulują zlecenia, gdyż nie mogą nadążyć w czasie godzin urzędowych.

Obecna sytuacja ma wszelkie cechy gorączkowej ucieczki od franka. Komentarze kół finansowych widzą główną przyczynę tej sytuacji częściowo w spekulacji zagranicznej, częściowo w projektach inflacyjnych Loucheura.

Przyspieszenie prac czerpalnych w Gdyni.

Gdynia, (AW). Prace czerpalne w porcie w ostatnim czasie zostały przyspieszone. Odwilż umożliwia pracę drag. Jedna draga czerpakowa posuwa się szybko wgłąb lądu i znajduje się obecnie około 100 mtr. poza drogą Oksywską. Przybyła przed tygodniem draga czerpakowa o dużej pojemności K. S. 5, typu tych dwóch drag, które niefortunnym zbiegiem okoliczności zatopiły się na pełnem morzu podczas transportu z Kopenhagi do Hamburga, pracuje w kanale wejściowym, pogłębiając go. Draga nr. 13, która znajdowała się po wypadku w porcie w naprawie w warsztatach gdańskich, jest już naprawiona i lada dzień pojawi się do pracy, aby przygotować brzegi wjazdu do kanału i umożliwić zatopienie kesonów przy nadbrzeżu. Równocześnie draga „Passe partout“ podkopuje duże kesony, przeznaczone na ten cel i powoli opuszcza je w wodę.

Ruch w porcie gdyńskim.

Gdynia, (A.W.) Ruch statków w porcie gdyńskim nie ustaje. Po załadowaniu szwedzkiego statku „Rensfiel“, który wraz z bunkrem wziął 1712 ton do Szwecji, odeszła w sobotę „Stefanja“ do Danji z ładunkiem 1050 ton. Obecnie ładuje się „Eduard“ 1200 ton i „Botte“ 2500 ton. Wszystko ładuje firma St. Wirpsza. Firma ta poczyniła również starania, aby uruchomić ładunek węgla do bunkrów z pomocą barek, które wydzierżawia od M stwa Przemysłu i Handlu.

(Przyp. Red.) Bunkier, (termin techniczny) oznacza miejsce na okręcie przeznaczone na ładunek węgla dla opalania kotłów okrętowych.

Co kosztują frachty eksportowe?

Agencja Wschodnia donosi: — Prawie cały ruch portu gdańskiego ostatniemi czasy skoncentrowany jest przeważnie w wywozie węgla górnośląskiego. Węgiel jest dostarczany na zamówienie krajów skandynawskich i bałtyckich. Stawki fracht. dla węgla bez znaczniejszych zmian, zależne są jednak w wysokim stopniu od podaży tonnażu. Płacono za ładunki większe do Danji: od 6/— do sh 7/5, do krajów bałtyckich za mniejsze ładunki od 5/— do sh 6/5 i za większe od sh 5/6 do 7/— sh zależnie od odległości stacji odbiorczej.

Wywóz drzewa kształtował się w granicach normalnych i płacono za materjał tarty do wschodnich portów Anglji za standart sh 45/6 do sh 47/5, za bale 42/4 do 42/7 sh. Prócz tego eksportowano drzewo również do Niemiec, Holandji i Szwecji.

Zboże polskie wywożono do Belgji, Szwecji, Anglji i krajów bałtyckich. — Za frachty do Londynu płacono od 10/— do 10/7 sh, do innych portów wschodnich Anglji od 11/— do 12/5 sh. Do Belgji 8/4 do 8/7 sh. do Rotterdamu od 5,5 do 6,00 guldenów holenderskich, do Rewla 9/2 do 9/9 sh za tonnę.

Eksport cukru znajdował się w granicach skromnych. Wywożono do Szwecji i krajów bałtyckich. Mówiło się o cenach do Rewla od sh 9/8 do 10/9 i do Helsingforsu od 10/8 do 12/— sh od tonny.

Wobec ogólnej zwyżki cen na rynku światowym przędzy, zaznaczyła się tutaj również wyraźna zwyżka od 7.5 do do 10 procent na przędzę jedwabną produkcji niemieckiej. Natomiast sztuczny jedwab zniżkował o 10 proc. Płacono w hurcie za 1 kg. w opakowaniu gotowem, bez cła mk. niem. 25—25,50 przy 2 proc. skoncie towarowem, i 2 proc. skoncie gotówkowem z terminem trzydziestodniowym. Cło na towary jedwabne wynosi od 100 klg. 1400 zł. Nici bawełniane i wełniane towar na ręczne roboty domowe, przy specjalnie ożywionym popycie, zwłaszcza na wełnę zefirową. Cena za klg towaru nieoclonego wynosi od 7,10—7.60 mk. niem. Koszta celne od 100 klg. 250 złotych plus 15 proc. wydatków manipulacyjnych. Za wełnę średniej jakości płacono od 10,80—14,20 i za gatunki najlepsze od 18 do 26 marek niem.

Kronika gospodarcza.

— **Z BANKU POLSKIEGO**, Zamieszczona w niektórych pismach warszawskich wiadomość o zamierzonej rezygnacji Prezesa Banku Polskiego p. St. Karpińskiego jest pozbawiona wszelkich podstaw.

— **WSKAŹNIK KOSZTÓW UTRZYMANIA W WARSZAWIE.** Ogólny wskaźnik kosztów utrzymania w Warszawie według obliczeń Gł. Urzędu Statystycznego za listopad podniósł się ze 155,1 w październiku do 158,1 w listopadzie, wobec 100 reprezentujących równię cen w roku 1914. Zwyżkę wykazał przedewszystkiem wskaźnik cen żywności ze 173.7 na 178,2, dalej wskaźnik kosztów obuwia i odzieży z 255,5 na 284,5 w listopadzie. Wskaźnik kosztów opału wzrósł ze 165,7 na 167,3. Wskaźnik kosztów mieszkaniowych i kosztów pozostałych artykułów pozostał prawie bez zmiany. W porównaniu do października ogólny wskaźnik kosztów utrzymania w listopadzie wykazał wzrost o 3 proc.

— **UPADŁOŚCI W NIEMCZECH.** Kryzys gospodarczy w Niemczech posiadający ostry przebieg od szeregu miesięcy ujawnił się między innemi również we wzroście liczb ogłoszonych ostatnio upadłości firm niemieckich. W październiku ogłoszono 1152 konkursy, w listopadzie liczba ta wzrosła do 1.344, co stanowi rekordową cyfrę nietylko w rb., lecz i za lata poprzednie. Ilość wypadków zarządzenia nadzoru sądowego również wzrosła niepomiernie. wynosiła ona 452 we wrześniu, 599 w październiku i 921 w listopadzie. Głównym powodem przyczyniającym się do tak masowego upadku niewypłacalności firm, są duże trudności kredytowe i drożyzna kredytu, szalejąca ostatnio w Niemczech.

Giełda towarowa.

ZIEMIOPŁODY.

Gdańsk, 15. 12. W obrotach wolnych na giełdzie zbożowej notowano: żyto 16.75—16.90, pszenicę 26.75—28, owies 16.25—17.25, jęczmień pastewny 16—16.95, brow. 17—20 guldenów za 100 kg. Groch pastewny 7—8, wyka 7—9, peluszka 7—9, groch Victoria 9—13 zielony 8—12 7/8 Ł za 1000 kg. Koniczyna biała 30—41, czerwona 25—35, szwedzka 25—35 dol. Zainteresowanie zagranicy minimalne.

Grudziądz, 15. 12 A. Kowalski notuje: żyto 24—25, pszenicę 36—39, owies 24—26, jęczmień 24—26. Tendencja mocna, obroty duże.

SKÓRY i GARBNIKI.

Grudziądz, 15. 12. Balcerowicz hurtownia skór notuje w zł za 1 kg: skory bydlęce 1.20-1.30, owcze bez wełny 0.60, owcze półwełniste 0.65—0.80; za sztukę pełnoweł. cielęce 6—6.50; końskie 14—16, tchórze 8—10, kozie 2 50—3.50, lisy 25—35 zajęce 1—1.50. Tendencja zwyżkowa, obroty minimalne, z powodu braku gotówki.

Grudziądz, 14. 12. Ceny za 1 kg. Skóry wołowe najlepszej jakości 1.15—1 20, cielęce 5—6, owcze bez wełny i krótko wełniste 0 70, półwełniste 0.80, pełnowełniste 0.90; kozie 3—3.50, tchórze 4—8, lisy 20—30, zajęce 1—1.50 za sztukę.

BYDŁO i MIĘSO.

Poznań, 15. 12. Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji notowania cen. Spędzono wołów 72, buhaji 212, krów 297, bydła 581, świń 1684, cieląt 305, owiec 809, razem zwierząt 3379, płacono za 100 kg żywej wagi za pełnomięsiste wytuczone woły od 4—7 lat 92, młode mięsiste i starsze wytuczone 78, miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione starsze 64, stadniki pełnomięsiste młodsze 76, miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione starsze 66, — pełnomięsiste wytuczone krowy najw. wart. rzeźnej do 7 lat 94, starsze wytuczone krowy i mniej dobre młodsze krowy i jał. 78. miernie odżywione krowy i jałowki 64, licho odżywione krowy i jałówki 46, najprzedniejsze cielęta tuczne 106, średnie tuczone cielęta i najprzedniejsze ssaki 96. mniej tuczone cielęta i dobre ssaki 86—88, liche ssaki 70—75, jagnięta tuczne i młodsze skopy tuczne 68—70, starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odżywione młode owce 60—62, miernie odżywione skopy i owce 50, świnie pełnomięsiste od 120—150 kg żywej wagi 162, od 100—120 kg 158 od 80—100 kg 150, mięsiste świnie ponad 80 kg 136—140, maciory i późne kastraty 120—150. Przebieg targu ożywiony.

Giełda pieniężna.

Warszawa dnia 15 grudnia 1925.

WALUTY.

	Tranzakcje	Sprzedaż	Kupno
Dol. St. Zjed.	10,50	10,53	10,47

Dolary Stanów Zjedn.	10 47 zł
Floreny holenderskie	420.95 „
Frank belgijskie	47,46 „
Franki francuskie	37.61 „
Franki szwajcarskie	202,05 „
Funty angielskie	50 83 „
Korony austrjackie	147,62 „
Korony czeskie	31,05 „

POZAGIEŁDOWE NOTOWANIA DOLARA

w dniu 15-go grudnia 1925 r.

W Warszawie o godz 8 30 — zł 10.85, g. 10 — zł 10.90 w pł., g. 11 — zł 11.10 g. 12.20 — zł 11.40, g. 13.10 — zł 11.00, g. 13.45 — zł 11.10, g. 14.20 — zł 11.30, g. 15.45 — zł 11 60. g. 17.15 — zł 11.80, g. 19 — zł 12 10. w Lodzi o godz. 10 — zł 11 25-11.75, g. 12 — zł 11.75 w żąd. 11.50 w pł., w Wilnie o godz. 14 — zł 10.60, w Krakowie o godz. 14 — zł 11.00, g. 19 — zł 11.40 —11.25, we Lwowie o godz. 18.30 — zł 11.10.

Ostatni kurs dolara.

Warszawa, 16. 12. — godz. 12. Za 1 dolara płacono na giełdzie nieoficjalnej 11,75 zł. przy tendencji mocniejszej.

Polonja gdańska.

Protest przeciwko fatalnej gospodarce pruskiej w wolnem mieście.

II.

(Patrz wczorajszy „Głos Pomorski" nr. 291, str. 6.)

DYSKUSJA NAD REFERATAMI.

Po wysłuchaniu referatów inż. Grobelskiego i redaktora Machalewskiego, który w zakończeniu swych wywodów poruszył potrzebę nietylko ekonomicznego, lecz także duchowego odrodzenia narodu, ilustrując swe wywody przykładami upadków i twórczych porywów naszych i innych z historji i czasów współczesnych — odczytał sekretarz zebrania p. Wesołowski dwie rezolucje (patrz wczorajszy nr. „Głosu Pom." str. 3-cia), poczem przewodniczący obradom, prezes Polskiej Partji p. Józef Czyżewski po krótkiem przemówieniu, streszczającym wywody obu mówców otworzył dyskusję.

Pierwszy zabrał w niej głos jeden z wybitniejszych w Partji Polskiej działaczów p. Klein, przytaczając jaskrawe przykłady z kroniki hakatystycznych podszczuwań ludności niemieckiej przez niem. prasę gdańską przeciwko Polsce. Prym w tej antypolskiej agitacji wiodą dzienniki niem. w Gdańsku i to nietylko jawnie szowinistyczne ale i takie, które pozornie chcą uchodzić za rzeczowe organy informacyjne i rozpowszechniane są także w szerszych kołach ludności polskiej („Danziger Neueste Nachrichten"). — Dalej przytaczał mówca cyfrowe dane, wykazujące przerost biurokratyzmu i szeroką rozbudowę aparatu „Schupo". — Na tem tle krzewią się nastroje i organizacje wojskowe, których wpływy zachwaszczają stosunki gdańskie a prowokacyjne marsze, demonstracje i ćwiczenia polowe (tuż pod miastem strzelanina z karabinów) niecą popłoch i paraliżują życie gospodarcze i handlowe miasta. — Dziś nietylko polska ale i niemiecka ludność protestuje przeciwko fałszywej polityce i rozrzutnej gospodarce miasta, domagając się okrojenia budżetów, usunięcia zbytecznych i zbyt suto wynagradzanych urzędników oraz ustąpienia senatu i sejmu. — Mówca wypowiada się za przyjęciem obydwóch rezolucji.

Pan Szulc nawiązując do niektórych momentów w obydwóch referatach apeluje do zebranych, aby przyczyniali się do zwalczania importu i aby szczególnie kobiety polskie dbały o ukrócenie życia nad stan.

Inż. Stodolski wyraża ubolewanie, że w łonie Polonji gdańskiej niema całkowitej harmonji, która jest w danych warunkach szczególnie nieodzowna dla skutecznej obrony interesów narodowych.

P. Wesołowski nawiązując do referatów gospodarczego i politycznego, stwierdza pogorszenie stosunków polsko-gdańskich jako rezultat błędnej polityki senatu jak i na źródło zaniepokojenia i nieporozumień w stosunkach międzynarodowych wskazuje na masonerje.

P. Klein ponownie zabierając głos w sprawie stosunków w Polonji gdańskiej piętnuje antynarodowe stanowisko „Gazety Gdańskiej" której działalność obecna idzie na rękę antypolskiej propagandzie senatu. Dalej cytuje mówca przykłady, jak pominiony ongi bardzo poczytny, a obecnie przez ogół polski pomijany dziennik ten stara się przeszkadzać organizowaniu życia polskiego na gruncie gdańskim.

Pan Lendzion (działacz z Z. Z. P.) omawiając ostry kryzys gospodarczy na gruncie gdańskim, występuje przeciwko niedopuszczalnym praktykom stoczni gdańskiej, która słynie nietylko z wyzysku pracowników ale i z rugowania robotników polskich. — Obłudne i prowokacyjne jest postępowanie socjalistów gdańskich. Z jednej strony występują oni przeciwko hakatyzmowi, lecz tylko teoretycznie a w praktyce stosują bojkot do robotników polskich. Socjal-demokraci gdańscy próbują kokietować Warszawę pięknemi słówkami a na miejscu dławią przejawy polskości.

Miarodajne czynniki winny na to wpłynąć, aby przy eksporcie towarów polskich mógł znaleźć prace również robotnik polski, a nie tylko niemiecki.

Mówca czyni zarzut polskiej dyrekcji kolejowej, że więcej uwzględnia swych niemieckich niż polskich pracowników i przechodzi do porządku dziennego nad rozwydrzeniem hakatystycznem tych, którzy jedząc chleb polski, płacą nam za to kamieniem i wreszcie, że przy dostawach dla kolei zarabiają przedsiębiorcy niemieccy z pomijaniem przemysłowców, rzemieślników i kupców polskich.

Protestując przeciwko szowinistycznej i rozrzutnej polityce senatu, żądając przeprowadzenia redukcji od zbyt szczodrze opłacanych urzędników wyższych domaga się mówca innej, konsekwentniejszej i racjonalniejszej polityki ze strony władz polskich.

PRZYJĘCIE REZOLUCJI.

Po nader ożywionej i szerokiej dyskusji, w której jednogłośnie zaznaczyło się oprócz protestów przeciwko władzom gdańskim powszechne żądanie pewnej sanacji ze strony władz polskich (przeciwko samozwańczemu zorganizowaniu gminy polskiej, na której czele stoi dziś człowiek, który nie oczyścił się z zarzutu denuncjacji itd.), przyjęto obie odczytane przed dyskusją rezolucje.

Po ostatniem przemówieniu przewodniczącego p. Czyżewskiego zamknięto zebranie, którego przebieg rzeczowy i liczny w nim udział wiecowników ze wszystkich sfer ludności polskiej w Gdańsku czynił nader dodatnie wrażenie.

Wiec ten wymownie świadczy o tem, że Partja Polska w braku właściwej gminy potrafiła w szeregach swych połączyć ludzi wszystkich stanów, zawodów i przekonań, celem podtrzymania i rozwoju Polski na terenie wolnego miasta.

TOWARZYSTWO „JEDNOŚĆ".

Również w poniedziałek, przed wiecem Partji Polskiej odbyło się liczne zgromadzenie towarzystwa „Jedność", które pod przewodnictwem swego prezesa p. J. Czyżewskiego obradowało w „Domu Polskim".

Referat na temat obecnych, powojennych stosunków w całej Europie a następnie w Polsce wygłosił p. Machalewski, naczelny redaktor „Głosu Pomorskiego", podnosząc potrzebę wszechstronnego odrodzenia się społeczeństwa. Ze stosunków poza granicami Polski zatrzymał się mówca dłużej nad przeżyciem współczesnej Francji oraz Włoch analizując istotę faszyzmu i kończąc wezwaniem do oparcia się mocnego na zasadach chrześcijańskich i do niezłomnej solidarności narodowej. Gorący oddźwiek śród słuchaczów znalazły nawoływania mowy do przeciwdziałania powojennym nastrojom i do ograniczenia życia nad stan.

Co grają w teatrze?:

Poniedziałek	— — —
Wtorek:	— — —
Sroda:	— — —
Czwartek:	pop: przedstawienie na rzecz sierot wiecz: „Ich Czworo"
Piątek:	— — —
Sobota:	„Robert i Bertrand".
Niedziela:	pop: „Zakochani". wiecz: „Robert i Bertrand"

Wiadomości bieżące.

KALENDARZ Czwartek 17-go grudnia Łazarza b.
Wschód słońca 8 9 zachód 3 44
Wschód księżyca 10 30 zachód 6 58

*

DYŻUR NOCNY APTEK.

—** Dyżur nocny aptek od 12. 12. do 18 12: apteka pod korona, Wybickiego i apteka pod Gwiazda, Chełmińska.

*

—** Bibljoteka i Czytelnia T. C. L. w Grudziadzu jest otwarta:

W Muzeum (ul. Lipowa nr 28 I ptr.) codziennie — z wyjątkiem niedziel i świat — od godz. 5—7. Dla dzieci w środy i soboty od godz 4—5.

Na Chełmińskiem przedmieściu w kancelarji parafjalnej (ul Bydgoska nr 10) w poniedziałki i czwartki od 4—5.

W Małym Tarpnie w niedziele i święta po nabożeństwie

—** Muzeum (ul Lipowa nr 28) jest otwarte w środy i soboty od godz. 12—2, w niedziele i święta od godz 11—2.

*

—** Z Teatru Miejskiego. Dziś w środę dnia 16 bm. teatr zamknięty.

W czwartek dnia 17 bm. po raz czwarty, doskonała a tak życzliwie przyjmowana przez publiczność sztuka Gabrjeli Zapolskiej p. t.: „Ich czworo".

W sobtę dnia 19 bm. premjera nigdy nie starzejącego się wodewilu pt.: „Robert i Bertrand" który zawsze ściąga tłumy publiczności pragnącej niefrasobliwego humoru i lekkiej muzyki. W głównych rolach wystąpią: pp. Szafrański, Cybulski, Kamiński, Margiel, Rembosz, Ścibor Sanek i inni oraz panie Elertowiczowa, Wiesławska, Opolska i Głogowska.

W niedziele dnia 20 bm popołudniu o godzinie 4-ej po raz ostatni znakomita komedja francuska p. t. „Zakochani" która tak życzliwie przyjmowana była przez szereg wieczorów — wieczorem o godzinie 8 po raz drugi „Robert i Bertrand".

W poniedziałek dnia 21 bm. o godzinie 8 — wieczór koled staraniem Związku Nauczycieli Muzyki i Śpiewu.

—** Nowe legitymacje zniżkowe do teatru, wydaje kancelarja teatralna, w godzinach od 6—7 wieczorem, za okazaniem starej legitymacji i tylko w czasie od 16—22 bm. Cena 2 złote od osoby. Ważność 3 miesiące. Ilość legitymacji ulegnie tym razem znacznemu ograniczeniu, przyczem pierwszeństwo mieć będą okaziciele legitymacji dotychczasowych.

—** O złagodzenie biedy i nędzy bezrobotnych. Przypominamy całemu społeczeństwu grudziądzkiemu, dzisiejsze zebranie, które odbędzie się celem stworzenia komitetu obywatelskiego dla złagodzenia biedy i nędzy, jaka się szerzy wśród tutejszych bezrobotnych. Zebranie zwołuje prezydent Włodek na godzinę 8 wieczorem do sali obrad Rady Miejskiej.

Wszyscy, którym sprawa ta nie jest obojętna, a zwłaszcza przedstawiciele przemysłu i handlu — powinni przyjść na powyższe zebranie.

—** Podziękowanie. Towarzystwo Akcyjne Polski Przemysł Gumowy „PePeGe" złożyło na moje ręce dla najbiedniejszych miasta Grudziądza tysiąc złotych. — Ofiarodawcom za hojny ten dar składam serdeczne podziękowanie.

Prezydent miasta: (—) Włodek.

—** Podziękowanie. Od sędziego rozjemczego p. Banaszaka otrzymaliśmy na sieroty katolickie z tytułu zawartej ugody 20 zł, za które składamy serdeczne „Bóg zapłać"!

(—) Ks. Dembek, dziekan.

—** Przedstawienie na rzecz sierot. Dzięki życzliwemu zrozumieniu smutnego położenia sierot, przez Szan. Dyrekcje Teatru Miejskiego, odbędzie się w czwartek o godz. 4-tej popołudniu w Teatrze Miejskim, przedstawienie gwiazdkowe dzieci z ochronki klasztornej wraz z sierotami z sierocińca dziewcząt, na które szanownych i szlachetnych przyjaciół dzieci i naszych sierot, serdecznie zapraszam Ks. dziekan Dembek.

—** Na stypendjum abiturjentki gimnazjum żeńskiego odbędzie się w środę, dnia 16-go grudnia w auli tegoż zakładu przy ulicy Trynkowej, przedstawienie staraniem uczennic. Początek o godzinie 7-mej wieczorem.

—** Gwiazdka harcerska zapowiedziana na 19 grudnia nie odbędzie się z powodów od Zarządu Koła Przyjaciół Harcerzy niezależnych. Termin jej zostanie przełożony na dzień 6 stycznia (Trzech Króli), o czem zawiadamia drużyny i członków K. P. H. w imieniu Zarządu (—) W. Boherska sekret. KPH.

—** Pożar. Wczoraj wieczorem wybuchł pożar kominowy w domu p. Felda, przy ulicy Słowackiego 18. Przybyła natychmiast straż pożarna, ogień ugasiła. Jak stwierdzono, ogień wybuchł wskutek nagromadzonych w wielkiej ilości sadzy w kominie.

RUCH TOWARZYSTW

(rt) W sobotę dnia 19 grudnia br. o godz. 16 odbędzie się zebranie ogólne „Rodziny Wojskowej", na które Zarząd prosi o liczne przybycie pań do gimnazjum żeńskiego przy ul. Trynkowej.

—(rt) Miesięczne zebranie Pań Miłosierdzia Konf. św. Wincentego a Paulo przy kościele Serca Pana Jezusa w Małem Tarpnie odbędzie się w środę, dnia 16-go bm. o godz. 6-tej wieczorem. O liczny udział prosi (5106) Zarząd.
(—) Koralewska, przewodnicząca.

—(rt) Zarząd Koła Oficerów Rezerwy zawiadamia swych członków, że w środę, dnia 16-go bm., o godz. 20-tej, odbędzie się miesięczne zebranie informacyjne w Kasynie Oficerskiem 64 p. p. (118)

—(rt) Następne plenarne zebranie Związku Podoficerów Rezerwy Z. Z. Rz. P. Koła Grudziądz odbędzie się w czwartek, dnia 17-go grudnia 1925 r. o godz. 7.30 wieczorem w lokalu p. Zielińskiego przy ulicy Długiej. Udział wszystkich członków jest konieczny. Goście sympatycy są mile widziani. O punktualne przybycie uprasza Zarząd.

—(rt) Narod. Organizacja Kobiet. Zebranie Zarządu odbędzie się o godz. 4 i pół popoł., w środę, dnia 16-go grudnia br. Młyńska 27, na które uprzejmie członkinie Zarządu zapraszam. (6126) Przewodnicząca Oddziału N. O. K.

—(rt) Miesięczne zebranie Konferencji Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy Farze odbędzie się wyjątkowo z powodu świąt w piątek, dnia 18-go bm. o godz 5-tej popoł. na sali parafjalnej. Na porządku obrad sprawozdanie delegatki ze Zjazdu w Poznaniu. Ze względu na omówienie sprawy urządzenia gwiazdki przybycie wszystkich pań opiekunek pożądane. O liczny udział prosi (6128) Zarząd.

—(rt) Walne Zebranie Towarzystwa Rodzicielskiego opiekl nad uczniami Gimnazjum Matematyczno - Przyrodniczego w Grudziądzu odbędzie się w czwartek, dnia 17 grudnia br. o godzinie 6-tej popołudniu w auli Gimn. Matem. - Przyrodn., ul. Sienkiewicza nr. 23.

Wszystkich rodziców, opiekunów i sympatyków uprasza się o gremialne przybycie.

W razie nieprzybycia w oznaczonym terminie potrzebnej do prawomocności uchwał ilości członków, odbędzie się drugie Walne Zebranie pół godziny później, które bedzie zdolne do uchwał, bez względu na ilość obecnych członków. (6132) Zarząd.

Z srebnego ekranu

BÓG ZEMSTY (?!?)

Wzniosłe tragedje, karkołomne sensacje huraganowe miłości i groteskowe farsy — oto chleb powszedni kinematografi którym karmią się olbrzymie rzesze zwolenników i sympatyków ekranu.

To też bardzo dobrze zrobiło kierownictwo kina „Apollo", że zerwało z tym nudnym szablonem, a zerwanie to zauważyliśmy z przyjemnością już od kilku tygodni. Publiczność dzisiejsza absolutnie nie ... zmosi wyż. wspomnianych filmów; mogą w nim grać nawet najwybitniejsi przedstawiciele wzgl. przedstawicielki państwa świateł cienia — a jednak na widowni i w kasie beda przerażające pustki.

Do takich filmów, na które rzeczywiście warto pójść, należy właśnie obraz obecnie wyświetlany w kinie „Apollo": obraz mający tylko jedną wadę: niefortunny tytuł. Nie wiąże się on, a nawet zupełnie nie odpowiada treści ani jej motywom. Ale to drobnostka: pozatem obraz jest w całem tego słowa znaczeniu doskonały, jest bardzo cenną perełką w twórczości kinematograficznej i łatwo przekonać może że ten rodzaj dramaturgji filmowej jest ponętną zdobyczą dla ekranu, o wiele ponętniejszą od tak dziś powszechnej beletrystyki ekranowej, która zabiła prawdziwy i czysty dramat filmowy.

Rzecz dzieje się w Wenecji, w czasach jej wielkiej potęgi i wpływu — co dalej? — idźcie do kina zobaczyć!

Monumentalność, siła dramatycznej ekspresji, potężne rekwizyty, gra artystów — oto, co stawia ten obraz w rzędzie pierwszych dzieł filmowych. Szlachetny pierwiastek miłości ojczyzny, czysta miłość dwojga młodych gotowych do największych poświęceń dla drugich — oto składniki tego drogocennego kruszcu, które na jaw wydob. w tym dramacie z kopalni ducha sztuka filmowa.

Jeśli dodamy, że dekoracje stoją prawie u szczytu artyzmu i dają wspaniała wizję piękna, zamkniemy złote ramy, które okalają to wyjątkowe dzieło.

I jeszcze jst coś, co wabi i czaruje: przepiękne widoczki z Wenecji i... cudowna postać kurtyzany Imperji

Z Pomorza.

—** WEJHEROWO. Z działalności Związku Obrony Kresów Zachodnich na Kaszubach. Dnia 6 bm. odbył się w Wejherowie zjazd działaczy Z... na Kaszubach. Przedmiotem obrad był program prac na tym terenie. Zjazd z uznaniem zaaprobował inicjatywę Dyrekcji, otwarcia stałego sekretarjatu na Kaszubach. Obowiązki sekretarza powierzyła Dyrekcja Związku p. Kazimierzowi Głuchowskiemu, b. Konsulowi Rzeczypospolitej w Brazylji. Przdmotm dyskusji były rozlicz- Rzeczypospolitej w Brazylji. Przedmiotem dyskusji były roz liczne sprawy natury gospodarczej, i organizacyjnej.

Rezultatem narad było wysunięcie szeregu postulatów

projektów, jak to: założenie fabryki konserw rybnych w Pieleszewie pod Redą, oraz podjęcie akcji propagandowej wśród firm rybnych krajowych, nabywania towaru od rybaków-Kaszubów za pośrednictwem tejże fabryki.

Zaprojektowano także ujęcie przez sekretarjat ZOKz. reglamentacji ruchu letniskowego oraz przeprowadzenie akcji informacyjnej i propagandowej w środowiskach miejskich Rzeczypospolitej dostarczających największą ilość letników.

Żywą wymianę zdań wywołało też twierdzenie, rozwijającej się działalności politycznej i ekonomicznej ze strony niemców, którzy z łatwością otrzymują z „Vaterlandu" za pośrednictwem Gdańska długoterminowe kredyty hipoteczne, umacniające niemiecki stan posiadania w rolnictwie i handlu.

Z dziedziny spraw natury organizacyjnej postanowiono utworzyć zarząd obwodowy, składający się z prezesów zarządów powiatowych i kół miejscowych ZOKZ z powiat. kaszubskich. Postanowiono także zbliżyć się organizacyjnie do Zw Powstańców i Wojaków celem ściślejszej współpracy.

Z całej Polski.

—* **WARSZAWA. (Przed turniejem szachowym o mistrzostwo Poski).** W związku z mającym się odbyć w Warszawie turniejem szachowym o mistrzostwo Poski, w którym dla m. Warszawy zastrzeżonem jest 8 miejsc, odbywa się obecnie turniej kwalifikacyjny graczy pierwszej klasy dla ustalenia listy graczy, którzy przyjmą udział w turnieju o mistrzostwo. Czterech graczy, Przepiórka, Kohn, Kleczyński, Łowicki mają bezsporne prawo udziału w turnieju o mistrzostwo. Następne cztery miejsca zajmą zwycięzcy turnieju kwalifikacyjnego. — W turnieju kwalifikacyjnym, prócz Łowickiego, grającego poza konkursem, uczestniczą: Makarczyk, Abkin, Towbin, Zahorski, Feinmesser, Baranowski, Pomoranz, Gross, Friedmann, Jagelski, Blass, Reysner, Kremer. Co do wybitnego gracza Plitza, wobec niemożności przyjęcia przez niego udziału w turnieju obecnym, sprawa będzie rozstrzygnięta w drodze jego meczu z czwartym zwycięzcą turnieju kwalifikacyjnego. Turniej odbywa się w lokalu klubu szachowego, ulica Wierzbowa 8, w poniedziałki, czwartki i piątki od godziny 6 popołudniu.

(Wyniki konkursu na plan parku łazienkowskiego). Dnia 9 listopada nastąpiło rozstrzygnięcie konkursu na plan parku łazienkowskiego i terenów przyległych. Konkurs ten ogłoszony przez kancelarję Cywilną Prezydenta Rzeczypospolitej za pośrednictwem Koła Planistów przy Towarzystwie Ogrodniczem Warszawskiem, dał wynik następujący: Nagrodę pierwszą przyznano wspólnej pracy p. prof. Oskara Sosnowskiego oraz Stanisława i Wacława Zajkowskich. — Nagrodę drugą p. Janowi Łebkowskiemu.

Sąd konkursowy stanowili: z ramienia Kancelarji Cywilnej p. Tomasz Kujawski, Koła Planistów pp. Walerjan Kronenberg, Franciszek Szanier i Wacław Tański, Towarzystwa Opieki nad zabytkami pp. Karol Jankowski i Marjan Lalewicz, Towarzystwa Urbanistów p. Antoni Jawornicki i Departamentu Sztuki przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego dyrektor departamentu Jan Skotnicki.

(Akademja ku czci Żeromskiego i Reymonta). Zapowiedź wielkiej akademji literackiej ku czci Stefana Żeromskiego i Władysława Reymonta, organizowanej przez Polski Klub Literacki i Towarzystwo Literatów i Dziennikarzy w nadchodzący czwartek dnia 17 bm. o godzinie 8 wieczorem w wielkiej sali Filharmonji — wzbudziła niezwykłe zainteresowanie. Pod adresem zarówno Polskiego Klubu Literackiego (Zamek, tel. 203-81) jak i Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy (Bracka 5, tel. 60-85) napływają już liczne zapotrzebowania na wielkie ilości biletów. Bo też w tym podniosłym hołdzie, złożonym przez literaturę i ludność stolicy, pamięci obu znakomitych pisarzy i obywateli, publiczność będzie miała sposobność usłyszeć z estrady szereg najświetniejszych przedstawicieli literatury, którzy wygłoszą krótkie przemówienia (całość Akademji obliczona jest na półtorej godziny). Pozatem orkiestra Filharmonji pod batutu kapelmistrza pTs3n.,T
harmonji pod batutą dyr. Mazurkiewicza wykona hymn „Boże coś Polskę", „Polonez Eligijny" Noskowskiego i wspaniałego marsza żałobnego ze „Zmierzchu Bogów" Wagnera. Świetność uroczystego zebrania podniesie jeszcze spodziewana obecność Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, marszałów Sejmu i Senatu, rządu i dyplomacji.

—* **KRAKÓW. (O park przyrody).** Dn. 8—10 grudnia br. odbyła się w Krakowie, w sprawie utworzenia w Tatrach na pograniczu polsko-czechosłowackim, parku przyrody, konferencja ekspertów, zwołana z inicjatywy Polskiej Akademji Umiejętności i czechosłowackiej Akademji Naukowej. Wynikiem konferencji było wypracowanie szczegółowej ekspertywy naukowej, co do projektu zamiany na park przyrody. Ekspertyza przewiduje utworzenie parku w granicah pełnej suwerenności każdego z państw, z tem, że zasady parku będą po obu stronach jednakowe ze względów naukowych, praktycznych. W organizacji parku utworzy się nowy typ, który nie jest kopją ani amerykańskich, ani szwajcarskich parków, ale uwzględniając zdobyte w tych parkach doświadczenia dostosowuje się do lokalnych stosunków. Szczegółowy memorjał konferencji będzie w najkrótszym czasie przedłożony właściwym instancjom urzędowym i ustawodawczym. Należy podkreślić, że przebieg konferencji ujawnił całkowitą zgodność poglądów ekspertów polskich i czechosłowackich.

—* **LWÓW. (Profesorowie lwowscy przeciwko redukcji budżetu Ministerstwa Oświaty).** Związek profesorów wyższych uczelni we Lwowie, ogłosił pismo w sprawie redukcji budżetu na rozwój nauki. Pisze w niem: „My profesorowie wyższych uczelni pojmujemy, że budżet państwowy na rok 1926 musi ulec znacznej redukcji, że redukcja dotknie również i ministerstwo oświaty. Atoli pamiętamy zarazem o tem, że nie każda oszczędność jest równie korzystna w skutkach. Oszczędzanie w wydatkach na krzewienie i popieranie nauki kryje w sobie niebezpieczeństwo równie groźne, a mianowicie wyprzedzenie nas w kulturze przez naszych sąsiadów i niemożność wytworzenia nowoczesnych środków technicznych dla obrony państwa, w razie zbrojnego konfliktu.

(Uroczystość kongregacji kupieckiej). We wtorek kongregacja kupiecka obchodziła święto swej patronki Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia. Uroczystość odbyła się w wielkiej sali Stow. Kupców, poczem odbył się bankiet. Przy tej sposobności dziesięciu członków kongregacji obchodziło jubileusz 50-lecia pracy w stanie kupieckim.

PROCES STEIGERA.

Trzy pytania dla sędziów przysięgłych. — Wyrok zapadnie w czwartek lub piątek.

Na wczorajszej rozprawie przeciwko Steigerowi, obrońcy i prokurator postawili kilka wniosków, trybunał jednak po godzinnej naradzie odrzucił te wnioski. Po odczytaniu szeregu aktów przewodniczący zakończył postępowanie dowodowe.

Sędziom przysięgłym będą postawione następujące pytania:

1) Czy oskarżony Stanisław Steiger winien jest, że dnia 5 września 1924 roku we Lwowie, w zamiarze pozbawienia życia Prezydenta Rzeczypospolitej Stanisława Wojciechowskiego rzucił na niego bombę względnie petardę, wypełnioną materjałami wybuchowemi, która tylko wskutek działania przyczyn wewnętrznych nie wybuchła — przedsięwziął zatem jako sprawca w złym zamyśle czynność, do rzeczywistego dokonania zbrodni prowadzącą. Dokonanie zbrodni jedynie wskutek przypadku nie nastąpiło.

2) Czy oskarżony Stanisłow Steiger winien jest, że w dn. 5 września 1924 roku we Lwowie, rzucając bombę, rozmyślnie użył materjałów wybuchowych, jako środków rozsadzających dla wystawienia tym sposobem na niebezpieczeństwo własności, zdrowia i życia innych.

3) Czy oskarżony Stanisław Steiger, czyn. objęty przez pierwsze pytanie, popełnił w sposób zdradziecko-podstępny.

Na tem zakończono dzisiejszą rozprawę. Jutro będzie przemawiał prokurator, następnie obrońcy, zaś wyrok spodziewany jest we czwartek lub w piątek.

Potworny samosąd komunistyczny w województwie tarnopolskiem.

Zmasakrowanego ohydnie człowieka, wrzucono do studni.

Tarnopol, 14 grudnia.

Potworny wypadek samosądu partyjnego zaszedł ostatnio w województwie tarnopolskiem.

Od dłuższego czasu prowadził tu intensywną agitację komunistyczną Rusin, inteligent, Stefan Koroluk, organizując jaczejki i utrzymując w stanie podniecenia umysły Rusinów, nadzieją bliskiej wojny bolszewicko-polskiej.

W roku 1920, w czasie inwazji bolszewickiej, spełniał wyższy urząd w województwie tarnopolskiem. W roku 1923 stanął przed sądem przysięgłych, oskarżony o zdradę stanu, ale dzięki temu, że wśród przysięgłych byli Rusini, został uwolniony.

W ostatnim czasie zaczęli Koroluka podejrzywać komuniści ruscy, że ich zdradza i w konsekwencji wykonali na nim wyrok śmierci w ten sposób, że najpierw straszliwie i nieludzko go zmasakrowali, a następnie narzuciwszy mu wyrok na głowę, półżywego wrzucili do studni.

W związku z tem policja przeprowadziła szereg aresztowań. Prawdopodobnie w najbliższych dniach odbędzie się w Tarnopolu sąd doraźny.

*

Wydział medyczny uniwersytetu poznańskiego nie będzie zniesiony.

Oświadczenie referenta budżetu ministerstwa oświaty pos. Rymara.

Kraków, 15 grudnia

Referent budżetu ministerstwa oświaty pos. Rymar, zaznacza w „Ilustr Kurj. Krak.", że **wiadomość, jakoby system oszczędności budżetowych przewidywał też zwinięcie wydziału lekarskiego w Poznaniu, nie odpowiada prawdzie.**

Tak samo **powołanie 5 tysięcy nauczycieli z urlopów nie odpowiada istotnemu stanowi rzeczy.** Na urlopach znajduje się **zaledwie 860 nauczycieli,** którzy odbywają jedno- i dwuletnie studja. W rzeczy samej **ma być powołana tylko połowa tej liczby nauczycieli do pracy,** albo też wszyscy na pół roku.

Osobliwy apostoł na ulicach Londynu.

Uciekł z domu warjatów i palił pieniądze na ulicy.

Na londyńskim Square Chester, zdarzył się w ostatnich dniach sensacyjny wypadek. W godzinie południowej ukazał się tam młody człowiek, boso i z gołą głową, w lekkiem letniem ubraniu, pomimo panującego zimna. Przystanął on na środku ulicy i wygłosił do zebranych następujące przemówienie:

— Grzeszne dzieci ziemi, które wątpicie w istnienie Stwórcy, na zatraćcie tych nędznych szczątków wiary, która wam jeszcze pozostała. Wszystkie skarby, które posiada najbogatszy człowiek w tym kraju, wszystkie djamenty wszystkich maharadżów Indji, cały skarb złota, znajdujący się w skarbcu króla Anglji, nie wart jest jednego penny w porównaniu z temi czystemi uciechami, które oczekują na wierzących w zaświatach.

Tego rodzaju przemówienie musiało oczywiście obudzić ciekawość tłumu. Z początku sądzono, że to jest jeden z owych wędrownych apostołów, których po Anglji w ostatnich latach dosyć się kręci, ale oto młody apostoł zrobił coś niespodziewanego. Wyciągnął on z kieszeni grubą paczkę banknotów 20-funtowych, potem wziął pudełko zapałek, zapalił zapałkę i na dowód pogardy dla dóbr ziemskich podpalił pieniądze.

Nie wszyscy słuchacze ulicznego kaznodziei byli tak głęboko przekonani o bezwartościowości dóbr doczesnych, albowiem niektórzy z nich usiłowali ratować płonące banknoty. Na ulicy wszczął się straszliwy tumult. Nieznajomy, który nie chciał wypuścić banknotów z ręki, został powalony na ziemię.

W tej chwili pojawili się na ulicy policjanci, którzy utorowali sobie drogę poprzez tłum, otaczający młodzieńca. Okazało się, że ulicznym apostołem jest młody warjat, który uciekł z domu obłąkanych. Liczy on lat 22 i cierpi od dłuższego czasu na obłęd religijny. Niewiadomo, skąd znalazła się w jego ręku tak wielka ilość banknotów, ponieważ pacjenci domu dla umysłowo chorych, nie mogą mieć żadnych pieniędzy przy sobie.

Wiadomości sportowe.

— **Wyniki zawodów piłki nożnej zagranicą.** Praga: Slavia—D. F. C. 5:0 (2:0. Barcelona: Międzynarodowe zawody Praga—Barcelona 1:2 (1:1); w skład drużyny czeskiej wchodziło 9 graczy ze Sparty i 2 z Victorji Žižkov; bramki strzelili: dla Pragi — Schaffer, dla Barcelony — Aleantara. Wiedeń: Slovan—Hakoah 3:1 (1:0)! Budapeszt: F. T. C.—M. T. K. 1:0 (0:0)!.

— **Austrja—Belgja 4:3 (3:1).** Zawody międzypaństwowe piłki nożnej Austrja—Belgja, zakończyły się zwycięstwem Austrji, w stosunku 4:3 (3:1). Towarzyszyło im olbrzymie zainteresowanie zgromadzonych 12 tysięcy widzów. Drużyna austrjacka, jak również sędzia holender Mutiers, byli przedmiotem w ciągu meczu wrogich okrzyków publiczności, która w sposób fanatyczny zachęcała swoich graczy do zwycięstwa.

Bramki dla Austrji uzyskali: Cutti (Amatorzy) 2, Hierländer (Amatorzy) i Fischer (Vienna) po jednej.

— **Benefis słynnego bramkarza Zamorry.** Z okazji jubileuszu słynnego bramkarza „Espagnol" Ricardo Zamorra, zorganizowany został mecz benefisowy, pomiędzy „Espagnol" i świetną drużyną reprezentacyjną Katalonji, w skład której wchodzili najlepsi gracze Barcelony, Europy itd. Reprezentacja została niespodziewani pokonana w stosunku 3:1, przyczem Zamorra grał tak świetnie, jak może nigdy dotychczas.

— **Ciekawy proces sportowy.** W Wiedniu prowadzi się proces sportowy, wytoczony przez T. S. Wisła w Krakowie i K. S. Polonja w Warszawie, wiedeńskiej agencji sportowej „Wiener Sportzentrale", która pobranych zaliczek z tytułu mającego nastąpić w swoim czasie przyjazdu do Krakowa i Warszawy angielskiej drużyny „Notts Cunthry" nie zwróciła polskim klubom.

Rozmaitości.

× **Pod strażą gęsi.** „Gęsi obroniły Kapitol", powiedział do swych poddanych król Siamski, „mnie obronią koty..." — I istotnie koty siamskie gospodarują po pałacu królewskim w Bang-koku, jak nigdzie indziej. Pełnią one tam rolę psów, są stróżami idealnymi. Pod opieką tej czworonogiej czwórki król sypia spokojnie.

× **Jabłka z arszenikiem.** Przed sąd londyński zostali pozwani dwaj wielcy hurtonicy, zajmujący się przywozem owoców do Anglji, pod zarzutem, że sprzedawane przez nich jabłka zawierają arszenik. Szczegółowe dochodzenie wykazało, że oskarżeni handlarze byli niewinni. Jabłka, które zawierały arszenik pochodziły z Afryki, gdzie ogrodnicy zwykle wczesną wiosną, by ochronić owoce przed szkodnikami, opryskiwali drzewa specjalnym gryzącym płynem, zawierającym związki arsenowe. Sąd uwolnił hurtowników owoców, skazując ich jedynie za niedopatrzenie na funt szterlingów kary.

Zgon polskiego pustelnika w Ameryce

Umarł z głodu.

„Kurjer Narodowy", wychodzący w Nowym Jorku, opisuje śmierć starego kolonisty polskiego, z tego typu, którego przykład dał nam Sienkiewicz w wzruszającym obrazie „Putramenta" we „Wspomnieniach z Maripozy".

W Menominee, w stanie Michigan, zmarł z głodu Wojciech Kozłowski, lat 75, znany jako „polski pustelnik", który od kilku lat mieszkał sam jeden w domu z okrąglaków w pobliżu Menominee. Zwłoki jego znaleźli sąsiedzi w ubiegłą niedzielę w niewielkiej odległości od jego chałupy. Zwłoki leżały na ścieżce prowadzącej do studni, a obok nich znajdowało się próżne wiadro, co nasuwa przypuszczenie, że Kozłowski idąc po wodę, padł z wycieńczenia i nie mógł już zaczołgać się do domu. Kozłowski mieszkał na swej 40-akrowej fermie. Pomimo, że znaleziono przy nim 25 dolarów, w jego domu nie było ani odrobiny żywności.

Humor i satyra

Mały Tadzio na przedstawieniu w cyrku:

— Tatusiu, a dlaczego słoń ma taki długi nos?

Tatuś: — Jakto dlaczego? No... widzisz... pewnie, jak był mały, dłubał wciąż palcem w nosie i od tego mu urósł taki duży... Pamiętasz, jak mama ci zawsze zwraca uwagę?...

(„Journal" — Paryż).

Nigdy i wciąż.

— Ja nigdy nie kłócę się z mężem. Z chwilą, gdy zdania nasze się różnią, mąż bierze kapelusz i wychodzi.

— Ach, to dlatego wciąż go widać na ulicy!

Przemysłowcy od włosa.

— Przed dwoma laty — kiedy damy nosiły długie włosy — interes mój był wart 300 tys. złotych.

— A ja w mojej fabryce zatrudniałem 1000 robotników! A dziś?...

Redaktor odpowiedzialny: Jerzy Kruszewski.
Drukarnia Pomorska Tow. Akc., Grudziądz.

Wszystkim którzy w dniu 12 grudnia br. wzięli udział w pogrzebie ś. p.

Mieczysława Bobra

oraz za okazane współczucie składają na tej drodze

serdeczne podziękowanie

5312 **RODZICE.**

Licytacja sadowa.

W piątek, dnia 18 grudnia br., o godz. 11 przed południem, sprzedam na ul Dworcowej na placu budowlanym p. M.:

kilkadziesiąt km. drzewa budowlanego: deski, blochy, okrąglaki itp.

5310 **Kostkowski,** komornik sądowy.

Licytacja sądowa

W sobotę, dnia 19 go grudnia b. r., o godzinie 11 przed poł., sprzedam na majątku **Turznice,** pow. Grudziądz, w drodze licytacji sądowej najwięcej dającemu: [5311

9 koni wyjazdowych, 42 źrebaki 1—3 letnie ze stajni zarodowej i 50 owiec.

Kostkowski, kom. sądowy.

Zawiadomienie. 5139

Podaję niniejszem do wiadomości, iż z dniem 15 grudnia r. b. objąłem „Ajencję Powszechną". Biuro dzienników i ogłoszeń w Grudziądzu przy ul. Trzeciego Maja 40. Za czynności mego poprzednika p. Adamskiego nie ponoszę żadnej odpowiedzialności. Staraniem moiem jednakowoż będzie Szan. Klientelę obsłużyć jaknajrzetelniej, wobec czego polecam się też Szan. Obywatelstwu m. Grudziądza łask. względom. Firma otrzyma nadal dotychczasowe brzmienie „Ajencja Powszechna" w Grudziądzu. — Panowie inteligentni do prac akwizycyjnych poszukiwani — praca stała, wynagrodzenie dobre. — Potrzebni również chłopcy do sprzedaży gazet. **Borowczyk.**

Restauracja pod »BIAŁYM ORLEM«

Chełmińska nr. 20

Jutro, w czartek dnia 17 grudnia br.

PORAZ PIERWSZY

Kiszki oraz nogi wieprzowe z kapustą

O liczny udział uprasza Fr. Strysik.

KUPUJĘ

ZŁOTO

i płacę najwyższe ceny.

Bronisław Jasiński, zegarmistrz

5122 ul. Mickiewicza 7.

Fabryka Czekolady KASZUB

w Grudziądzu, ulica J. Wybickiego nr. 46

poleca w wielkim wyborze na nadchodzące Święta:

Czekoladki, pralinki deserowe, marmoladki, wafle, torty, owoce świąteczne itp.

Hurtownie i detal cznie. — **Skład fabryczny:** róg ul. Solnej i Wybickiego. Najtaniej, bo z własnej fabryki. Wyroby pierwszorzędne.

Prosimy się przekonać! [4934

BANK LUDOWY

Tel. 431 Sp. z odpowiedzialn. nieogr. Tel. 431

Założony w roku 1890

GRUDZIĄDZ, ul. Jós. Wybickiego 21

Załatwia zlecenia bankowe, Przyjmuje wkładki oszczędn. i oprocentowuje wedł. umowy

Zakupuje i sprzedaje waluty zagraniczne złote, srebrne i papierowe.

Udziela pożyczek: na weksle — na pouklad złota i srebra i w rachunku bieżącym

---

Szmaty

przeprane do czyszczenia maszyn **kupuje** w mniejszych i większych ilościach

Drukarnia Pomorska

Zęby

sztuczne **Jacobson,** aprobowany przy Uniw. w Dorpacie Plac 23-go Stycznia 23 II ptr Godziny przyjęć od 8—1 i 2—7

5134

Sprzedajemy nasze stare zapasy po kursie dolara 5.20

dopóty zapas starczy.

Palta damskie	......55,—	45,-
Palta damskie	zamszowe 110,—	90,-
Palta damskie	obszyzane futerkiem 135,-, 125,-	75,-
Suknie damskie	szewiotowe . 15,50, 11,50	9,50
Suknie damskie	wełniane . 45,—, 35,—	25,-
Palta damskie	pluszowe . 175,—, 155,—	135,-
Kołdry na białej wacie	48,—	38,-

Plusz jedwabny mtr. 36 zł

Szmechel i Rozner Sp. Akc.

Grudziądz, Wybickiego 2/4 Tel. 160

Gratologini-fizjognomistka.

Na poważne zaproszenie przybywam na pewien czas do Grudziądza gdzie zamieszkam przy ul. Kwiatowej nr 12 róg ul. Strzeleckiej w Hotelu Sans Souci. — **Z pisma określam charakter człowieka,** wady, zalety i udzielam wskazówek życiowych **jak zdobyć powodzenie.** — Mam praktykę sądową na polu grafologji i chiromancji, tłamaczę przeszłość, teraźniejszość i przyszłość. **Przyjmuję począwszy od czwartku dnia 17 grudnia br. w g. od 12—2 i 5—8 popołudn.** [5114

Sarment.

Choinki na gwiazdkę

w wielkim wyborze i po umiarkowanych cenach — róg ulic Solnej i Wybickiego 23, gdzie skład cygar dawniej Somerfeld. 5131

Sprzedaże

Tanio do sprzedan. 40 skrzyń

o długości 40 cm., szer. 45 cm i wysok. 25 cm.

Bliższa wiadomość ul. **Ogrodowa 31** part.

Kupno okolicznościowe!

Elegancki kom l porcelanowy **serwis dla talki** (na 12 osob do sprzedania. Wartość (cena) 3 dolary. — Zgł do Gł P. pod nr. 5303 m

---

Tanio sprzedam na średnią figurę **męskie palto zimowe, męskie ubranie żakietowe, czapkę karakułową i bieliznę męską.** Ogrodowa 7, w podw. II sień pr. prt.

Mało używana ładna **mała GOTOWALNIA** 3 częśc. z kozetką korz do nabycia Wenckiego 9 I

SKŁAD, duża wystawa korzystnie od właściciela domu do wynajęcia ul Groblowa nr. 47 [5309

Do sprzed. nowy **kufer** skórzany, **szafa do rzeczy, stolik do szycia.** Opalewski Wenckiego 21, II

Kupna

Saneczki dziecięce, Rychtera **skrzynkę** oprawioną i „Fliegende Blätter" z r. 1890—99 kupię Zgł. do Głosu Pom 5308pm

---

Kilka fur dobrego SIANA lub **koniczyny** kupi **Bronisław Murawski** Wybickiego 26. [5107

Posady

Syn uczciwych rodziców, władający językiem polskim i niemieckim, wyuczyłby się chętnie kupiectwa branży kolon.-restyt. Łaskawe oferty uprasza się przesłać do Administracji „Głosu Pomorskiego" pod **nr. 5306 pm**

Elew

z średn. wykształceniem, energiczny, do prac biurowych natychm. poszukiwany. Zgł. Sekretarjat Zw. Pracown k. Kupieck. Oddział Grudziądz, Toruńska nr 4 (biuro „Par") 5140

Od 1 stycznia 1926 r poszukuję kilka dzielnych i dobrych [5137 **ekspedjentek** tylko z branży, oraz kilka **uczenic.** Zgł. pism z podaniem pensji i refer składać do firmy C. M. Powałowski, Grudziądz, Toruńska 4, artyk. męsk., bielizna damsk. i męsk. galanterja.

Poszuk. KUCHARKI która pracowała już w restauracjach Zgł. natychm. wraz z pod. pretensji co do wynagr tp. **Hotel Dworcowy Tczew**

Nauka wychowan

Wyuczam prakt. metodą biegłe pisania na maszynach pełny kurs korespondencji urzędowej, handlowej, przemysłowej i bankowej, oraz budżety i bilanse w ciągu 4 do 6 tygodni. Lipowa 33 I p. od Kilińsk. **Marta Lipowska.**

Kto udzieli lekcji **języka polskiego?** Zgł. do Gł. Pom nr 5305pm

---

Kursy kierowców samochod.

Fr. Lipińskiego w Grudziądzu

ul. Mickiewicza 19 Telefon nr. 494

Kursa kształcą zawodowych szoferów i gentlem. Teoretyczne wykłady prowadzone przez inżyniera, a praktyczne zajęcia w warsztatach przez fachowych instruktorów. Kurs trwa 3 miesiące. Warunki przyjęcia w kancelarji od godziny 8—12 i 2—7 Wstęp każdego czasu

---

5101

Hipolit Kotliński

Mickiewicza 24 — Telefon 3

Wybickiego 7 — Telefon 8

składy żelaza i sprzętów kuchennych

poleca

wszelkie towary gospodarstwa domow.

jako najpraktyczniejsze

podarki gwiazdkowe

5119

4850

Mieszkania

Mieszkanie 5138

6 pok komfortowe, korzystnie natychm. lub od 1 stycznia 1926 r do odstąpienia Zgłosz. upr. się składać do biura ogłoszeń „Par" Toruńska 4, pod nr. 208.

Pokój umebl. z osobnem wejściem i łazienką dla lepszego pana lub pani do wynajęcia na tychmiast lub od 1. I. 26 r ul. Moniuszki 5, parter lewo

---

Skład z mieszkaniem 4 pok., skromne meble przy głównej ulicy do odstąpienia Of do Gł. P. pod nr. 5254p

---

Ogłaszajcie w Głosie Pomorskim

Poradnia Prawna »Głosu Pomorskiego«

Spełniając często powtarzające się życzenia szanownych naszych czytelników urządziliśmy przy naszem wydawnictwie

PORADNIĘ PRAWNĄ

dla wszystkich naszych abonentów i czytelników.

Nasza „Poradnia Prawna" udziela sumiennej porady w wszelkich sporach cywilno-prawnych, daje cenne wskazówki w sprawach mieszkaniowych, podatkowych i karnych.

Nasza „Poradnia Prawna" sporządza tłumaczenia, pisze prośby, podania i reklamacje do władz administracyjnych, sądowych i skarbowych.

Wszystkim właścicielom **posiadłości rentowych** szczególną zwracamy uwagę na **NASZĄ PORADNIĘ PRAWNĄ.**

Ktokolwiek czuje się poszkodowanym przez **waloryzację renty** w naszej **Poradni Prawnej** znajdzie skuteczną pomoc.

Nasza „Poradnia Prawna" udziela wszystkim abonentom Głosu Pomorskiego pomocy, pobierając tylko opłatę kosztów bieżących (manipulacyjn.)

Biuro naszej „Poradni Prawnej" mieści się w gmachu wydawnictwa „Głosu Pomorskiego" przy **ulicy Groblowej 27/29** i czynne jest we wszystkie dni powszedne od godz. **8-mej** przed południem do godziny **4-tej** po południu.

Przy zapytaniach piśmiennych załączyć **opłatę pocztową.**

Adresować: **Poradnia Prawna Głosu Pomorskiego Grudziądz.**